

СВОБОДА

Пам'ятаймо
про
Україну!

Український Народний Союз, видавець „Свободи“, святкує своє 125-річчя

Рік 127, ЧИСЛО 4, П'ЯТНИЦЯ, 24 СІЧНЯ 2020 РОКУ

1893

Vol. 127, No. 4, FRIDAY, JANUARY 24, 2020

\$2.00

Президент і прем'єр не посварилися У літак МАУ влучили дві ракети

Зустріч Президента Володимира Зеленського (зліва) з Прем'єр-міністром Олексієм Гончаруком. (Фото: Прес-служба Президента України)

Марина Нечипоренко
„Укрінформ“

КИЇВ. – 15 січня на одному з анонімних каналів був опублікований аудіозапис нібито розмови Прем'єр-міністра Олексія Гончарука із заступником голови Національного банку України Катериною Рожковою та Міністром фінансів Оксаною Маркаровою, які обговорювали курс долара та економічні питання перед зустріччю з президентом. На аудіозаписі людина з голосом, схожим на голос О. Гончарука, говорить про те,

що у президента дуже примітивне розуміння економічних процесів.

Пізніше О. Гончарук заявив, що злиті у мережу файли змонтовані з фрагментів записів нарад в уряді:

„Іх зміст штучно створює уявлення, ніби я і моя команда не поважаємо президента, який є нашим політичним провідником. Багатьом групам впливу, які прагнуть отримати доступ до фінансових потоків, вигідно, щоб так виглядало. Але це неправда“.

(Закінчення на стор. 19)

Газета „New York Times“ опублікувала відеофільм, який свідчить, що в літак „Міжнародних авіаліній України“ (МАУ), який вилетів з Тегерана у напрямку Києва, протягом 30 секунд поцілили дві ракети, запущені з іранського військового майданчика. Під час атаки він був на відстані близько восьми миль від літака. Охоплений вогнем, він ще кілька хвилин намагався розвернутися у напрямку тегеранського летовища, а потім впав.

Газета поставила під сумнів заяви Ірану, що літак було помилково ідентифіковано як крилату ракету, запущену над Тегераном. Літак МАУ вилетів з Тегерана о 6-й год. ранку за місцевим часом. За дві з половиною години до вилету Федеральна авіаційна адміністрація США оголосила, що повітряний простір над Іраном закривається для американських літаків через небезпеку „помилки ідентифікації“.

У забороні, яка формально стосувалася всіх літаків, що підпорядковуються американській авіаційній владі, йшлося, що лети заборонені у аеронавігаційній зоні, яку обслуговують тегеранські диспетчери. Пов'язано це було, як йшлося у повідомленні, з „підвищеною військовою активністю і політичною напругою на Близькому Сході, у результаті яких є ризик потенційних ненавмисних помилок у розрахунках та ідентифікації“. Тобто, американських цивільних пілотів попередили, що їхні літа-

ки в цьому районі можуть помилково сприйняти за військові літальні апарати. Усі повідомлення передаються по відкритих каналах і надходять не тільки американським, а й чужоземним літакам.

Але чи знали про цю небезпеку українські пілоти? Віце-президент МАУ Ігор Сосновський 11 січня заявив, що жодної інформації про небезпеку летів у цій зоні від іранської влади їхні пілоти не отримували.

Формально заборона на лети для американських пілотів не мала ніякого стосунку до українського літака. Малоімовірно, щоб командир повітряного судна ухвалив би рішення у такій ситуації відмовитися від лету.

В Ірані, судячи з заяв військових, розуміли небезпеку. 11 січня на пресконференції керівник військової авіації Корпусу вартових Ісламської революції бригадний генерал Амір Алі Хаджизаде визнав, що це його частини збили український літак, і сказав, що військові просили службу цивільної авіації закрити повітряний простір у зоні відповідальності цієї частини. Однак їх не послухали і цивільні літаки продовжували літати в зоні, яку контролювали військові у стані повної боеготовності.

Президент Ірану Хасан Рухані заявив, що іранським військовим слід детально розповісти, за яких обставин вони збили пасажирський літак

(Закінчення на стор. 2)

Повстанський вертеп зі Львова їздив на фронт

Ольга Сидій

ЛьВІВ. – Члени громадської організації „Молодіжний Націоналістичний Конгрес“ (МНК) 8-14 січня відвідали з Різдвяним повстанським вертепом прифронтові зони Донецької і Луганської областей. Повстанський вертеп є унікальною Різдвяною виставою для цієї частини України. Він поєднує звичний християнський мотив вертепу із історично-націоналістичним. За сюжетом Добро (тобто Україна) перемагає Зло (радянську окупацію) з допомогою небайдужих повстанців, спільного до волі пориву.

Сценарій вертепу написали в 2008 році у Львівському осередку МНК голова організації Соломія Фаріон, а також колишній голова Львівського осередку Андрій Бень. Колядки, використані у вертепі, мають свою

Різдвяний повстанський вертеп у Слов'янську. (Фото: МНК)

історію і символізм, оскільки беруть свій початок з 1940-их років. Їх співали воїни УПА та українці таємно по домівках та церквах.

Участь у вертепі взяли члени МНК Тернопільського, Львівського, Дніпровського та Київського осередків. За словами відповідальної за постанову вертепу Оксани Семенець, підготовка видалася нелегкою, оскільки не було можливості проводити спільні репетиції. Доводилося розспівуватися уже в дорозі.

Мандрівку розпочали з Тернополя, де пролунала коляда на залізничній станції. Першим містом, яке прийняло повстанський вертеп, став Краматорськ. Гості відвідали центри допомоги добровольцям, разом плели маскувальні сітки та вчили місцевих людей колядувати.

(Закінчення на стор. 4)

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

■ За рік загинули 132 військових

КИЇВ. – Упродовж 2019-2020 років через обстріли з боку незаконних збройних формувань на території Донецької області загинув 101 військовослужбовець, 519 – зазнали тяжких поранень, у Луганській області – 31 і 197 відповідно, повідомила 17 січня Генеральна прокуратура України. Збройний конфлікт на Донбасі триває від 2014 року після російської окупації Криму. За даними ООН, від березня 2014 року до 31 жовтня 2019 року унаслідок збройного конфлікту на Донбасі загинули 13,200 осіб. (Радіо Свобода)

■ Англії не сподобався тризуб

КИЇВ. – 19 січня Посольство України у Великій Британії зажадало від поліції вилучити з переліку екстремістської символіки український герб. Дипломати звернули увагу на оприлюднений журналістами посібник для вчителів та медиків, де серед прикладів символів праворадикальних рухів зазначено й татування у вигляді тризуба. „Додавати тризуб, закріплений в Конституції національний символ і державний герб України до „Посібника з протидії екстремізму“, який видано для вчителів та медичного персоналу – це більш ніж обурливо. Ми вимагаємо вилучити тризуб з посібника та офіційно вибачитися“, – йдеться в заяві Посольства. Водночас у британській поліції заявили, що наявність символіки в посібнику не означає, що організації, які нею користуються, є екстремістськими. Натомість публікацію списку пояснюють спробою допомогти поліції та іншим службам „розуміти зміст знаків та символів, з якими вони можуть стикатися в роботі щодня“. (Радіо Свобода)

■ Зіпсували пам'ятник жертвам Голокосту

КРИВИЙ РІГ. – 19 січня Посол Ізраїля в Україні Джоел Ліон заявив, що невідомі замальовали фарбою текст на пам'ятнику жертвам Голокосту в Кривому Розі. У поліції зареєстрували цю подію. 14 січня Міністерство закордонних справ України заявило, що збереження історичної пам'яті про трагедію Голокосту в Україні і відновлення історичної справедливості і надалі залишатимуться важливими напрямками державної політики України. Таким чином Київ відреагував на заяву Ізраїля про вшанування людей, „відповідальних за вбивство євреїв під час Голокосту“. (Радіо Свобода)

■ Стежили за послом США

КИЇВ. – 16 січня Національна поліція відкрила справу про можливе прослуховування колишнього Посла США в Україні Марі Йованович. Йдеться про можливе порушення таємниці телефонних розмов та незаконне збирання інформації про американську дипломатку. Узяли до відома матеріали, опубліковані слідчими Палати Представників Конгресу США про можливе стеження за М. Йованович, яка стала послом США в Україні у серпні 2016 року, а у травні 2019 року передчасно завершила роботу на цій посаді. В опублікованих записках міститься факт можливого порушення законодавства України та Віденської конвенції про дипломатичні зносини, яка захищає права дипломата на території іншої держави. Міністер внутрішніх справ Арсен Аваков також запропонував США взяти участь у розслідуванні прослуховування посла. (BBC)

■ Триває реформа „Укроборонпрому“

КИЇВ. – Під час реформи в державному оборонному концерні „Укроборонпром“ від деяких підприємств доведеться відмовитися. Про це 18 січня розповів заступник генерального директора „Укроборонпрому“ Мустафа Найєм. „Зараз мета, це, по-перше, соціальні умови наших працівників, тобто щоб люди отримували платню“, – сказав він. 30 серпня 2019 року Президент України Володимир Зеленський призначив Айвараса Абромавичуса генеральним директором оборонного концерну „Укроборонпром“. („Укрінформ“)

У Дніпрі вшанували пам'ять оборонців Донецького аеропорту

У Дніпрі біля пам'ятного хреста героям Небесної сотні та загиблим на Донбасі українським військовим. (Фото: Юлія Рацібарська/Радіо Свобода)

Радіо Свобода

ДНІПРО. – На Алеї Героїв у Дніпрі, увечері 20 січня вшанували пам'ять загиблих захисників Донецького аеропорту. Захід відбувся біля пам'ятного хреста героям Небесної сотні та загиблим на Донбасі українським військовим. У ньому взяло участь кілька десятків людей.

Вшанувати полеглих і подякувати живим зібралися учасники бойових дій на Донбасі, волонтери, небайдужі дніпряни, духовенство. Учасники заходу засвітили лямпадки й поіменно згадали загиблих під час оборони аеропорту.

„95 підтверджених загиблих, ця цифра постійно

уточнюється. Загибель одного рідні не визнають. Четверо зниклих безвісти. 500 поранених. А ще є полонені, є розстріляні нелюдьми в полоні. Наскільки ця операція була необхідною зі стратегічної і тактичної точки зору – це визначать військові експерти. Але та боротьба була немарною. Подвиг, який здійснили хлопці, багатьох надихнув, дав зрозуміти, що ми можемо навіть у безвихідних ситуаціях боротися і давати опір“, – сказав військовий капелан о. Дмитро Поворотний.

Священники ПЦУ відслужили панахиду за загиблими.

Оборона Донецького аеропорту тривала 242 дні, з 26 травня 2014 року до 20 січня 2015 року.

Україну безпідставно звинуватили в антисемітизмі

КИЇВ. – 1 січня у Києві відбувся традиційний марш націоналістів до дня народження Степана Бандери. 2 січня посли Ізраїля і Польщі в Україні Джоель Ліон і Бартош Ціхоцький розкритикували вшанування провідників ОУН Андрія Мельника та С. Бандери, а також письменника і політичного діяча Івана Липи та його сина, одного з ідеологів українського націоналізму Юрія Липи. Дипломати обурювалися, що 24 грудня Львівська обласна рада прийняла постанову, спрямовану на виділення державних коштів у 2020 році на вшанування пам'яті А. Мельника, І. та Ю. Липів, а Київська місь-

ка державна адміністрація 1 січня на своїй будівлі виставила зображення С. Бандери. 13 січня Міністерство закордонних справ Ізраїля зробило заяву, в якій звинуватило Україну в антисемітизмі, бо в Україні вшановують осіб, відповідальних за вбивство євреїв під час Голокосту.

У зв'язку з заявою МЗС Ізраїля МЗС України 14 січня наголосило, що Україна рішуче засуджує будь-які форми нетерпимості та антисемітизму, а органи влади на всіх рівнях докладають зусиль

(Закінчення на стор. 17)

У літак МАУ влучили...

(Закінчення зі стор. 1)

МАУ. Міністер закордонних справ Джавад Заріф визнав, що іранцям брехали кілька днів після трагедії, приховували інформацію.

Визнання збиття літака Корпусом вартівих Ісламської революції викликало масові акції протесту у великих містах Ірану. Демонстранти засуджували брехню посадовців, а деякі з них бажали смерті верховному провідникові держави, аятолі Алі Хаменеї, який має набагато більше повноважень, ніж обраний народом на виборах президент Х. Рухані.

Президент Х. Рухані заявив, що судовий процес у справі про збиття літака МАУ організує „спеціальний суд, за яким буде спостерігати весь світ“. Силовики затримали кілька людей, які за версією слідства, причетні до збиття літака.

Збиття літака стало новим ударом для авіакомпанії МАУ. Експерти в галузі авіації очікують, що зниження прямих продажів квитків на рейси МАУ може бути побачити в березні. Втім, президент МАУ Євгеній Дихне сподівається, що визнання Іраном своєї провини дещо зменшить негативний вплив.

МАУ зайнялася питанням компенсацій родинам

загиблим, а також відшкодування втрати літака, але на це можуть піти роки. Україна вимагатиме визнання Іраном провини за збиття літака МАУ на міжнародному рівні і документальної фіксації цього факту та своїх зобов'язань, зокрема щодо компенсаційних виплат.

Країни, чії громадяни загинули в катастрофі літака МАУ, розробили положення щодо подальшої співпраці з Іраном. Україна та Велика Британія спільно добиватимуться притягнення до відповідальності винних у катастрофі українського літака та забезпечення виплати Іраном належної компенсації родинам загиблих. НАТО не буде напрому залучатися до розслідування катастрофи літака МАУ.

Президент В. Зеленський закликав Федерального канцлера Німеччини Ангелу Меркель політично сприяти процесові притягнення до відповідальності винних у збитті українського літака та наданню компенсацій.

Тимчасово повірена у справах США в Україні Крістіна Квін вважає, що українська влада у ситуації з катастрофою літака діяла професійно та ефективно. Скликати позачергове засідання Раби Безпеки ООН щодо збитого в Ірані українського літака нецільно, оскільки Тегеран визнав свою провину, заявив Посол України в США Володимир Сльченко.

BBC, „Укрінформ“

У Борисполі відбулася церемонія вшанування пам'яті загиблих унаслідок авіакатастрофи

Офіс Президента України

КИЇВ. – Президент України Володимир Зеленський взяв участь у церемонії вшанування пам'яті українських громадян, які загинули внаслідок катастрофи літака компанії Міжнародні авіалінії України в Ісламській Республіці Іран.

Церемонія відбулася 19 січня у Міжнародному аеропорту „Бориспіль”.

Президент разом з Головою Верховної Ради Дмитром Разумковим, Прем'єр-міністром Олексієм Гончаруком та членами уряду зустрів на злітній смузі літак з тілами 11 загиблих громадян України: членів екіпажу рейсу PS752 Володимира Гапоненка, Олексія Наумкіна, Сергія Хоменка, Катерини Статнік, Ігоря Матькова, Марії Микитюк, Дениса Лихна, Валерії Овчарук, Юлії Сологуб та пасажирів Олени Малахової та Ольги Кобюк.

Труни з тілами були доставлені жалобним кортежем від злітної смуги до терміналу „В”. Вдодовж маршруту кортежу зібралися люди, які віддавали останню шану загиблим українцям.

На пероні біля терміналу „В” зібралися співробітники компанії „Міжнародні авіалінії України”, які схилили голови в жалобі, проводжаючи своїх колег та друзів в останню путь.

Військовослужбовці Національної гвардії перенесли труни до приміщення терміналу, де з загиблими попрощалися їхні родичі.

Глава держави поклав квіти на місці прощання з жертвами авіакатастрофи. Також В. Зеленський коротко поспілкувався з родичами загиблих і висловив їм щирі співчуття.

Під час церемонії в Бориспільському аеропорту. (Фото: Офіс Президента України)

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

■ Юхновському вручили почесне звання

Львів. – Український академік, фізик, засновник і керівник Інституту національної пам'яті (2006-2010 роки), Герой України 94-річний Ігор Юхновський удостоєний почесного звання Doctor honoris causa університету „Львівська політехніка”. Під час урочистої церемонії була представлена наукова і творча діяльність у галузі статичної фізики конденсованої речовини академіка І. Юхновського, а також його політична кар'єра. „Академік Ігор Юхновський для України, Львова, для університету „Львівська політехніка”, Університету ім. Івана Франка – відома людина і честь для університету, що погодився на удостоєння таким званням”, – наголосив ректор університету „Львівська політехніка” Юрій Бобало. І. Юхновський у 1990 році був обраний народним депутатом України, очолював парламентську опозицію як голова Народної ради. З 1992 до 1993 року був першим віцепрем'єр-міністром України. У 2006 році створив Інститут національної пам'яті і керував ним до 2010 року. (Радіо Свобода)

■ Закодовано телеканали

КИЇВ. – Від 28 січня 24 телеканали заблокують доступ тим, хто відмовиться від переходу на платну послугу. Власники телеканалів вважають, що їхня продукція має бути доступною глядачам не безкоштовно, а за гроші, як це відбувається у країнах Європи. Сплачувати за перегляд програм із супутника будуть ті, хто дивиться на розважальні програми. До переліку потрапили канали, кінцевими власниками яких є компанії, пов'язані із Ігорем Коломойським, Дмитром Фірташем, Віктором Пінчуком та Рінатом Ахметовим. Загалом їх 24. У той самий час близько 40 українських каналів залишаться у відкритому доступі. (BBC)

■ Проти поклонного хреста

ОДЕСА. – 18 січня керівник Південного міжрегіонального відділу Українського інституту національної пам'яті Сергій Гуцалюк піддав критиці спробу встановити поклонний хрест на Куликовому полі Одеси для увічнення пам'яті загиблих 2 травня 2014 року. Співробітники відділу взяли участь в роботі історико-топонімічної комісії Одеської міської ради. С. Гуцалюк заявив, що встановлення хреста могло б викликати новий спалах антиукраїнської істерії і бути використаним Росією у пропагандистських цілях. Багато жертв 2 травня 2014 року були юдеями, а більша частина – атеїстами, тому встановлення православного хреста є недоцільним і некоректним. („Укрінформ”)

■ Освячену воду привезли в автівках

КИЇВ. – 19 січня на Водохреща „Київводоканал” розвозив містом освячену воду у водовозках і запросив усіх охочих набрати освяченої води з автоцистерн у чотирьох визначених точках. У столиці було облаштовано 16 місць для купання на Водохреща. („Укрінформ”)

■ Незаконно утримані в неволі 184 людини

КИЇВ. – У Службі безпеки України у відповідь на запит Радіо Свободи повідомили, що на сьогодні незаконно позбавленими волі на тимчасово окупованих територіях (ТОТ) Донбасу вважаються 184 людини. „В рамках Тристоронньої контактної групи з мирного врегулювання ситуації на сході України, за даними інформаційного обліку Об'єднаного центру з координації пошуку, звільнення незаконно позбавлених волі осіб у районі здійснення заходів із гарантування національної безпеки і оборони, відсічі і стримування агресії Російської Федерації у Донецькій і Луганській областях станом на 20 січня 2020 року запитуються як незаконно позбавлені волі на території ТОТ у Донецькій та Луганській областях – 184 особи”, – йдеться у повідомленні. 4 січня в ефірі „Українського радіо” представниця України в гуманітарній підгрупі Тристоронньої контактної групи Валерія Лутковська повідомляла, що у полоні підтримуваних Росією бойовиків на Донбасі залишається близько 300 людей. (Радіо Свобода)

АМЕРИКА | СВІТ

■ Ватикан призначив жінку на посаду

ВАТИКАН. – Папа Римський Франциск 15 січня призначив першу жінку на посаду в Державному Секретаріаті Ватикану. 66-річна Франческа Ді Джованні обійме посаду в департаменті відносин Ватикану з іншими державами. Вона буде заступницею секретаря, фактично однією з двох заступників міністра закордонних справ. Ватикан має дипломатичні відносини з понад 180 державами. Наразі жінки у Ватикані обіймають лише кілька важливих посад. Папа Франциск виступає за поступове розширення ролі жінок у Ватикані і пообіцяв призначати більше жінок на важливі посади. Державний Секретаріат Ватикану є найпотужнішим бюро Ватикану, яке координує внутрішню роботу Апостольського Престолу, а також дипломатичні відносини з іншими країнами. (Радіо Свобода)

■ Протестують проти уряду в Іраку

БАГДАД. – Після збиття українського літака над Іраном ряд визначних особистостей в країні виступили з критикою режиму. „Вибачаюсь за те, що брехала вам 13 років“, – написала 13 січня на комп'ютерній соціальній мережі „Інстаграм“ Джеларч Джабарі, керівник державної телевізійної програми „Доброго ранку, Іран“. Одна з найпопулярніших акторів в країні Таранег Алідусті написала: „Ми не є громадяни, ми є бранці, мільйони бранців“. Іранські мистці й спортсменів долучилися до голосів протесту. Цілий ряд акторів та інших осіб відкликали свою участь в Міжнародному Фаджр-фестивалі, який відбувається кожного квітня для відзначення річниці Ісламської революції 1979 року. Впродовж кількох днів понад 3 млн. осіб бачили на інтернеті уривок з фільму, в якому актор Навід Мохаммадзадех торкається болючої теми для дисидентів: або залишитися в країні і боротися за зміни, незважаючи на небезпеку, або виїхати і спричинитися до „витоку мізків“ з Ірану. 21-літня Кімія Алізадех, єдина іранська жінка, котра здобула олімпійську медаль (з бойового мистецтва тайквандо) в 2016 році, оголосила 11 січня, що вона покинула Іран назавжди. „Я є одна з мільйонів репресованих жінок в Ірані“, – написала вона. Член парламенту Абдолкарім Госейнзадег вимагав відповіді від „некомпетентних урядовців“, котрі дозволяють „людському капіталу втікати“ з країни. Державна телевізійна станція признала 13 січня, що „антирежимні“ протести відбуваються. У листопаді 2019 року масові протести в країні були криваво придушені. Національна відбаванкова команда 12 січня закваліфікувалася до участі в цьогорічній Олімпіаді в Токіо, але капітан Саїд Мароуф написав, що „ми не можемо святкувати цю перемогу, бо ми не бачимо жодного світла в майбутньому“. („National Review“, „AFP“)

■ Південний Судан звільнив активіста

ДЖУБА, Південний Судан. – Президент Південного Судану Салва Кіір 4 січня звільнив з тюрми економіста Пітера Аджак, котрий публічно критикував уряд за незадовільний підхід до мирових переговорів для закінчення громадянської війни, яка вибухла в 2013 році і досі спричинила смерть 383 тис. осіб. Президент звільнив 35-літнього П. Аджак і 30 інших в'язнів на доказ доброї волі уряду відновити переговори. П. Аджак прибув до Філадельфії 16-літнім хлопцем, як втікач від громадянської війни в Судані. Тут він закінчив коледж, а відтак здобув ступень магістра в Гарварді і продовжував студії на докторат в Кембридж-університеті. Літом 2018 року його заарештувала служба безпеки в столичному місті Джаба, а минулого року він отримав вирок на два роки ув'язнення за підбурювання до бунту. Після звільнення він висловив подяку всім, хто підтримував його і його родину. Південний Судан став незалежною державою в 2011 році. („The Philadelphia Inquirer“)

Ікони Покрови передадуть військовим

Митрополит Київський і всієї України Епіфаній освячує ікони Пресвятої Богородиці. (Фото: прес-служба Православної Церкви України)

Світлана Чорна

КИЇВ. – У Свято-Михайлівському Золотоверхому соборі Митрополит Київський і всієї України Епіфаній освятив 11 січня понад 20 тис. ікон Пресвятої Богородиці-покровительки українських воїнів для військовослужбовців Збройних Сил України. Предстоятелю Православної Церкви України (ПЦУ) співслужили голова Синодального управління військового духовенства Митрополит Черкаський і Чигиринський Іоан та військові капеляни.

Образи було виготовлено в рамках Всеукраїнської акції „Воїни під покровом Богородиці“, яку започаткувало Синодальне управління військового духовенства ПЦУ з підтримкою відомого мецената Робертаса Габуласа, голови Благодійного фонду „Корона князів Острозьких“ у грудні 2019 року.

Почесними гостями заходу стали Посол Литовської Республіки в Україні Марюс Януконіс, який активно сприяє медичній реабілітації українських військовослужбовців у себе на батьківщині, а також командувач Литовсько-польсько-української бригади ім. Великого гетьмана Костянтина Острозького, що базується у Любліні (Польща), полковник Дмитро Братішко і командир 30-ої окремої механізованої бригади ім. князя Костянтина Острозького полковник Іван Гараз.

„Ми з вами звершили освячення цих унікальних ікон Пресвятої Богородиці, які будуть передані нашим військовослужбовцям, захисникам української держави. Ми завжди молимося за наших

Ікона Пресвятої Богородиці-покровительки українських воїнів.

захисників, щоб Господь зберіг їхнє життя. Ми дбаємо, щоб наші воїни по-особливому відчували духовну опіку. Нині у нас є багато капеланів, які гідно несуть подвиг підтримки наших славних новітніх героїв“, – зазначив Митрополит Епіфаній.

Ікони передадуть різним військовим підрозділам, насамперед тим, котрі перебувають на лінії фронту.

Повстанський вертеп...

(Закінчення зі стор. 1)

У Слов'янську вертеп виступав на площі, відвідав Сіверодонецьке басейнове управління водних ресурсів, завітав у міську раду, управління молоді та спорту, а також зібрав глядачів в центральній бібліотеці.

У Святогірську вертеп виступив для місцевої активної громади, на фестивалі вертепів під Лаврою, а також у військовому шпиталі. Повстанський вертеп завітав із виступом у селище Нью-Йорк в Донецькій області, за три кілометри від лінії розмежування. Наразі воно підпорядковане Торецькій військово-цивільній адміністрації. До приходу радянської влади мало саме таку назву, а потім було перейменоване на Новгородське.

У Лисичанську молодь виступала на площі та на блокпості для батальйону „Тернопіль“, а також у греко-католицькій церкві. Вертеп також завітав в школу міста Попасна, де провів кілька виступів

для учнів, а також відвідав батальйон ім. Генерала Кульчицького та військову комендатуру. В Бахмуті вертеп завітав до поліції, а також у військову частину.

Повстанський вертеп також побував у прифронтових зонах за два-три кілометри від фронту і так званих „ЛНР“ і „ДНР“, у комендатурах, на блокпостах та у військових частинах. Зовнішній вигляд „карнавалу“, саме так часто називали вертеп через яскраві образи повстанців, Сталіна, чорта з НКВД, Звіздара, привертав увагу місцевих жителів до місії.

Завершальний виступ відбувся в Києві на Михайлівській площі.

„Важливо відновлювати наші українські традиції на сході України. Місія вкотре підтверджує нашу єдність, цим протидіючи міту, що Україна різна по два боки Дніпра. Ми переконалися, що Україна сильна і єдина. Разом ми переможемо ту війну, яка ведеться проти нас“, – переконаний організаційний референт МНК Василь Панькевич.

Провели вечір різдвяних Василів

Георгій Лук'янчук

КИЇВ. – 12 січня у Колонній залі Київської міської державної адміністрації відбувся вечір різдвяних Василів, започаткований у 1989 році політв'язнем, філософом і публіцистом Євгеном Сверстюком в пам'ять про Василів: Стуса, Симоненка, Чумака, Еллана Блакитного, які народились в Різдвяні дні.

12 січня День українського політв'язня відзначається від 1975 року з ініціативи В'ячеслава Чорновола, адже саме цього дня 1972 року в Україні розпочався „генеральний погром“ українського шістдесятництва: упродовж кількох днів було заарештовано цілу плеяду відомих представників національно-демократичного руху.

У Колонній залі КМДА чимало людей, які вшанували українських дисидентів радянського періоду та наголосили, що не можна забувати про нинішніх українських політв'язнів Кремля, що святковий настрій під мирним небом гарантують ті, хто зі зброєю захищає Україну на сході, або перебуває в холодних російських в'язницях та у підвалах тимчасово окупованих територій.

Спогадами про В. Симоненка, В. Стуса та Є. Сверстюка поділились колишні політв'язні Василь Овсієнко, Олесь Шевченко, голова Всеукраїнського товариства політичних в'язнів і репресованих Оріся Сокульська, шістдесятниця, громадська та культурна діячка Маргарита Довгань, шеф-редактор газети „Наша віра“ Олександр Сугоняко, народний депутат України Володимир В'ятрович, голова правління Центру громадянських свобод Олександра Матвійчук, директорка видавництва

Олег Сенцов, Олександр Кольченко та Володимир Балух на вечорі різдвяних Василів. (Фото: Георгій Лук'янчук)

„Кліо“, ініціаторка вечора Віра Соловйова.

Окрасою вечора стала поява нещодавно вирваних з лабет путінського режиму Олега Сенцова, Олександра Кольченка та Володимира Балуха.

На вечорі написали листів бранцям Кремля. Видавництво „Кліо“ представило книги про рух опору 1960-1980-их років, спогади Є. Сверстюка, В. Овсієнка, М. Довгань, а також спогади про В. Стуса. Зі сцени звучала поезія В. Стуса, В. Симоненка, спогади про рух „шістдесятників“ у виконанні лавреатів премії ім. В. Стуса актора і барда Кирила Булкіна, автора-виконавця Ігоря Жука, бандуриста і лірника з гурту „Хорея Козацька“ Народного артиста України Тараса Компаніченка.

Виступили також авторка-виконавиця співаної поезії Неля Франчук та гітарист, Григорій Лук'яненко. Народна артистка України Світлана Мирвода виконала пісню „Наші Василі“ на слова Владлена Ковтуна та музику Олександра Чернеги. Учасників вечора вітав колядками та щедрівками дитячий фолклорний театр „Дай Боже“.

У Черкасах відбувся фестиваль „Різдвяна коляда“

Різдвяна хода на вулицях Черкас. (Фото: Олександр Костирко)

Олександр Костирко

ЧЕРКАСИ. – 11-12 січня відбувся 10-ий фестиваль „Різдвяна коляда“. Відкриття відбулося в Будинку культури ім. Івана Кулика, де зібрались колективи художньої самодіяльності з Черкащини та з Дрогобича, що на Львівщині.

Кожен з них показав колядки та щедрівки, вшановуючи українські традиції святкування Різдва та культурний обмін між західною та центральною Україною.

На урочистому відкритті фестивалю учасників та глядачів привітали настоятель парафії Української греко-католицької церкви Покрови Пресвятої Богородиці в Черкасах, один з організаторів заходу о. Юліян Шеремета, о. Андрій з Самбірсько-Дрогобицької Єпархії Української Греко-Католицької Церкви (УГКЦ) і заступник черкаського міського голови Ігор Волошин.

„Вертеп, який ми привезли сьогодні, налічує 37

(Закінчення на стор. 19)

АМЕРИКА | СВІТ

■ Реклямуватимуть перепис населення

ВАШІНГТОН. – Бюро Перепису Населення США оголосило 14 січня, що воно розпочинає національну кампанію коштом 500 млн. дол., щоб розповсюдити інформацію про щодесятирічне обчислення населення. Ціллю кампанії є переконати мільйони людей у США виповнити щогорічний запитник бюро, який друкуватиметься англійською і 12-ма іншими мовами, включно з польською та російською. Висліди перепису встановляють як розподілити сотні мільярдів федеральних доларів між стейтами та місцевими громадами, скільки місць кожний стейт матиме в Палаті Представників Конгресу США, і які будуть кордони виборчих дільниць. Минулого літа Верховний Суд США вирішив, що Адміністрація Президента Дональда Трампа не може додати питання про статус громадянства. Рекляма бюро зосереджуватиметься на групах, яких традиційно недочислюють, таких як імігранти та расові меншини. Бюро також продовжуватиме свою кампанію пошуку працівників на неповний час. Потрібно найняти 2.7 млн. осіб в цілій країні. Дотепер 1.7 млн. осіб виповнили аплікацію на працю. („The Philadelphia Inquirer“)

■ Техас не прийматиме біженців

ОСТІН. – Республіканський губернатор Тексасу Грег Ебот повідомив Державний Департамент США, що Техас не прийматиме нових біженців як переселенців. Техас став першим стейтом, який скористався указом Президента Дональда Трампа, який дає стейтам і місцевій владі право відмовитися від нових біженців-переселенців в цьому фінансовому році. У своєму листі 10 січня губернатор сказав, що стейт мусить зосередитися на допомозі тим переселенцям, які вже проживають в Техасі. Рішення губернатора не цілком забороняє приймати біженців. Понад 40 стейтів вже погодилися (реченець згоди був 21 січня) приймати нових біженців як переселенців. Відтак такі переселенці мають право переїхати з тих стейтів до Тексасу. В минулому фінансовому році Техас прийняв 2,460 біженців-переселенців. У 2016 році Президент Барак Обама дозволив допускати 110 тис. біженців річно до США. Д. Трамп поступово зменшував це число і на цей рік воно є 18 тис. осіб. („The Texas Tribune“)

■ Уряд підтримує молитву в школах

ВАШІНГТОН. – Адміністрація Президента Дональда Трампа сприяє студентам, котрі хочуть молитися в публічних школах. Дев'ять федеральних агенцій просувають нові правила, які сприятимуть релігійним організаціям. Ці правила відтягнуть указ Президента Барака Обами, який вимагав, щоб релігійні організації повідомляли людей, котрих вони обслуговують, що ці самі послуги можна отримати від світських інституцій. Секретар освіти Бетсі DeVos сказала, що її департамент нагадуватиме школам, що студенти й вчителі мають конституційне право молитися в публічних школах, а студентські релігійні організації мають мати доступ до тих самих публічних споруд, що мають світські групи. На зустрічі з вчителями й студентами 16 січня в Овальному кабінеті в Білому Домі Д. Трамп сказав, що нові правила потрібні, бо в публічних школах порушується право студентів молитися. („The Washington Post“)

■ Помер автор мемуару „Кольори гори“

ЛОС-АНДЖЕЛЕС. – Родина автора Да Чена повідомила пресу 24 грудня 2019 року, що він помер тиждень раніше від рака легенів. 57-літній автор здобув славу в 1999 році своїм твором „Кольори гори“, який базується на його терпіннях і преслідуваному дитинстві під час „Культурної революції“ в комуністичному Китаї. Книжка стала „бестселером“ і була читана в школах і університетах. У 1980-их роках він приїхав на студії до США, де працював кельнером, а відтак закінчив правничі студії і працював фінансистом. („Associated Press“)

Україна узаконила Пласт

Кінець минулого і початок цього року міцно пов'язані дуже важливою і дуже приємною для усього світового українства подією: 17 грудня Верховна Рада України голосами 316 народних депутатів ухвалила Закон „Про визнання пластового руху та особливості державної підтримки пластового, скавтського руху“, а 13 січня Президент Володимир Зеленський поставив під цим давно очікуваним документом свій підпис.

Це велике досягнення треба віднести на рахунок громадянського суспільства: його активної проукраїнської позиції вже не може не брати до уваги жодна влада в Україні. На цьому ось місці у вересні минулого року ми вже писали про прикре президентське ветовання першого варіанту закону про Пласт, ухваленого у травні 2019 року ще парламентом VIII скликання. Головні застереження з боку В. Зеленського не були переконливі: мовляв, Пласт не можна вважати єдиною національною скавтською організацією і надавати їй привілей перед іншими подібними дитячими і молодіжними об'єднаннями.

Це просто смішне – не можна вважати... Сама історія української національно-визвольної боротьби у XX ст. піднесла Пласт на особливу висоту і надала йому всенародне визнання.

Від 12 квітня 1912 року, дня складання першої присяги пластунів Львова, і донині Пласт зберіг вірність своїй історичній місії – вірність Богові і Україні. Не даремно в самих початках його діяльності стоїть промениста постать Митрополита Андрея Шептицького, духовного батька національно свідомої української молоді, перед якою наша драматична національна доля простелила стільки тяжких випробувань.

Понад 100 років опісля Пласт має, за словом Великого Кобзаря, усі підстави ствердити – „...ми просто йшли, у нас нема зерна неправди за собою“. Цей ясний, шляхетний, гідний подиву рух дав не тільки такі великі приклади служіння нашій нації, як Патріарх Любомир Гузар, як незабутній поет Олег Ольжич, як Роман Шухевич і Степан Бандера, але тисячі імен, починаючи від Українських Січових Стрілців і до безсмертної Української Повстанської Армії.

Силою і незламністю українського духу пояснюється й та обставина, що Пласт негайно повернувся в Україну, як тільки совєтська імперія почала тріщати. У 1992 році Пласт вже був зареєстрований у Міністерстві юстиції України.

Нині Пласт охоплює в Україні майже 10 тис. дітей і юнацтва. Щоліта діє понад 200 пластових таборів. Перед веде Львів, де кількість пластунів вже доходить до 3,000. Преса подає, що там у черзі до Пласту очікують понад 600 дітей. І вся велика праця тримається на громадських засадах, на добрій волі волонтерів, на прихильності дітей і їхніх батьків та матерів до цього унікального руху. Це промовисто засвідчує високий суспільний авторитет Пласту і його незамінність у справі патріотичного виховання української молоді, а відтак – у справі надійного вишколу майбутнього політичного провідництва країни.

Підписаний Президентом В. Зеленським закон визнає історичний внесок пластового руху у виховання дітей і молоді, і передбачає системну державну підтримку для Пласту, включно з фінансовою. Це останнє дуже важливе: пластові табори і програми мають обійняти всю Україну, а це вимагатиме матеріальних витрат. Влада мусить зрозуміти: затрачені на Пласт ресурси окупляться сторицею.

ІСТОРІЯ

Українець закінчив Другу світову війну

Генерал Кузьма Дерев'янку підписує Акт про капітуляцію Японії.

Олександр Вівчарик

14 листопада 1904 року народився Герой України, генерал-лейтенант Кузьма Дерев'янку. Саме він 2 вересня 1945 року приймав від імени СРСР на борту американського корабля „Міссурі“ капітуляцію Японії перед четвіркою держав-союзників США, СРСР, Китаєм і Великобританією. Підписаний акт означав завершення Другої світової війни.

К. Дерев'янку народився на Уманщині в селі Косенівка, як старший син у багатодітній родині. Батько Микола працював каменярем у місцевому гранітному кар'єрі, брав участь у селянських виступах, з 1907 по 1910 рік відбував заслання на півночі Росії. Його дружина Секлета з дітьми Кузьмою, Зіною та Степаном поїхала разом з чоловіком.

Після повернення до Косенівки К. Дерев'янку закінчив сільську двокласну церковно-приходську школу. У 1917 році батьки відправили його на навчання до Першої української гімназії ім. Бориса Грінченка в Умані. Через нестачу грошей навчання в гімназії не закінчив, вступив до агрошколи у селі Тальянки, але і її залишив через злидні.

1922 року пішов у Червону армію, навчався у військових школах, потім – у Військовій академії в Москві, на курсі військової розвідки. Швидко оволодів англійською, японською, польською мовами.

У 1936-1938 роках організував базу у Казахстані, з якої радянське озброєння доставляли в Китай для армії Мао Цзедуну. У 1940 році на війні з Фінляндією командував лещетарським диверсійно-розвідувальним полком.

А потім – Друга світова війна. В серпні 1941 року він очолив рейд у тил німецьких військ, в ході якого з концтабору під Старою Русою було

звільнено близько 2,000 полонених червоноармійців. Брав участь в Курській битві, форсуванні Дніпра, Корсунь-Шевченківській, Умансько-Ботошанській і Яссько-Кишинівській операціях. Звільняв рідну Косенівку, форсував Дунай, воював в Угорщині, брав Відень. В 40 років йому присвоїли звання генерал-майора.

15-річний син Віталій у травні 1943 року дістався до батька на фронт і навідріз відмовився повертатися до матері. Тож усю війну вони пройшли разом.

Ті, хто знав К. Дерев'янку, зауважували, що він не був типовим радянським генералом, який готовий досягти успіху будь-якою ціною. Бо турбувався про підлеглих і сам зі зброєю в руках ішов у бій.

Восени 1954 року К. Дерев'янку востаннє відвідав Україну, побував у Косенівці, побачився з рідними. Своє 50-ліття зустрів у лікарні. 30 грудня того ж року його не стало. Поховали К. Дерев'янку в Москві. Останнє прохання генерала – поховати його в рідному селі влада проігнорувала. У Владивостоці живе двоюрідна правнучка К. Дерев'янка Ольга, яка народилася в Краматорську, 30 років тому поїхала у Владивосток. Її праця в цьому місті теж була пов'язана з Японією.

7 травні 2007 року Президент України Віктор Ющенко підписав указ про присвоєння К. Дерев'янку посмертного звання Героя України за мужність і самовідданість у роки Другої світової війни, визначні дипломатичні заслуги у повоєнному врегулюванні міждержавних відносин.

Чому саме К. Дерев'янку доручили підписати Акт капітуляції Японії, а не, приміром, головнокомандувачу радянськими військами на Далекому Сході Олександрові Василевському?

(Закінчення на стор. 7)

Генерал Кузьма Дерев'янку на лінкорі „Міссурі“ (другий зліва). Промовляє Даглас Макартур.

СВОБОДА

Пам'ятаймо
про
Україну!

Газета заснована у 1893 році

Видає Український Народний Союз

Головний редактор: Рома Гадзевич

Редактор: Левко Хмельковський

FOUNDED IN 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published weekly on Fridays by the Ukrainian National Association, Inc. at 2200 Route 10, P. O. Box 280, Parsippany, NJ 07054

☎ (973) 292-9800

E-mail: svoboda@svoboda-news.com

Fax (973) 644-9510

Website: www.svoboda-news.com

Postmaster, send address changes to:

Svoboda, P. O. Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054

Передплата: \$90.00 на рік, \$50.00 на півроку.
Для членів УНСоюзу – \$80.00 на рік, \$45.00 на півроку.
Електронна версія (www.svoboda-news.com) – \$40.00.

Чеки і грошові перекази виставляти на „Svoboda“.
Periodicals postage paid at Caldwell, NJ 07006 and additional mailing offices.

Адміністрація „СВОБОДИ“

Адміністрація / Оголошення	Володимир Гончарик
	☎ (973) 292-9800 x 3040 Fax (973) 644-9510 E-mail advertising@ukrweekly.com
Передплата	Володимир Гончарик
	☎ (973) 292-9800 x 3040 E-mail subscription@svoboda-news.com

Думки, висловлені в матеріалах, підписаних конкретним автором, не конче віддзеркалюють позицію редакції тижневика „Свобода“ або його видавця.

Українець закінчив...

(Закінчення зі стор. 6)

Адже від союзників підписи ставили Верховний командуючий військами США на Тихому океані генерал Даглас Макартур і командувачі британськими, китайськими й іншими військами. К. Дерев'янка був на той час лише начальником штабу 35-ої армії. Чимало істориків вважають, що вирішальним фактором стало те, що К. Дерев'янка володів японською і англійською мовами, а також мав досвід розвідника. Інші дослідники твердять, що в той час Сталін почав обмежувати участь радянських полководців у міжнародних акціях, побоюючись, що у них можуть з'явитися небезпечні для нього наміри.

Крім підписання акту про капітуляцію Японії, К. Дерев'янка отримав наказ відвідати Гірошіму і Нагасакі і скласти звіт про наслідки атомного бомбардування. 30 вересня 1945 року К. Дерев'янка особисто доповів Сталінові про виконане доручення, показав світлини. Біограф генерала, доктор історичних наук Володимир Шевченко вважає, що ці матеріали були використані при розробці радянської ядерної зброї. Але сам К. Дерев'янка почав поступово згасати від ракової пухлини, викликаної ядерним опроміненням.

Під час Другої світової війни К. Дерев'янка був майстром спецоперацій в тилу ворога. Останньою з них було звільнення з японського полону американських і британських генералів у Мукдені (Манджурія). Загалом тоді звільнили 28 генералів, 500 офіцерів і 1,200 солдатів. Тож не дивно, що на кораблі „Міссурі” американські моряки зустріли його бурхливими оплесками. За цей його подвиг президент США Гаррі Трумен нагородив у 1946 році К. Дерев'янка орденом „Legion of Merit”.

У промові на лінкорі „Міссурі” генерал Д. Макартур сказав: „Моя найбільша мрія і мрія всього людства, щоби з цього урочистого моменту почалася інша епоха. Хай у минулому залишаться кров і смерть, а світ буде заснований на вірі і взаєморозумінні, хай він не втрачає людської гідності, хай ним опанують свобода, терпимість і справедливість”. На жаль, мрія генерала залишилася лише мрією.

INSURING OUR COMMUNITY

125
YEARS

UNA ANNIVERSARY EVENT

SUNDAY, FEBRUARY 9, 2020

Event begins at 9:30AM with Divine Liturgy at

Transfiguration of our Lord
Ukrainian Catholic Church
227 N Shamokin Street
Shamokin, PA 17872

Participating in the Divine Liturgy will be
Dzvin Ukrainian Male Folk Choir and
Kazka Ukrainian Folk Ensemble

AFTER MASS
JOIN US FOR A
MUSICAL PROGRAM
AND LUNCHEON FEATURING

Dzvin Ukrainian Male Folk Choir

Kazka Ukrainian Folk Ensemble

Innesa
Tymochko-Dekajlo

Пресфонд „Свободи” за листопад і грудень 2019 року

NOVEMBER 2019

\$	NAME	LOCATION
125	Prynada, Christine	Gaithersburg, MD
100	Deychakiwsky, Yuriy & Irena	North Potomac, MD
	Tomorug, Maria	Clark, NJ
70	Mostowycz, Oksana	Ponte Vedra Bch, FL
50	Ferencevych, Roman	Alexandria, VA
	Rychtycky, Daria	Warren, MI
	Zynych, Walter	Bethany, CT
35	Bojko, Vera	Bridgeton, NJ
	Kowalysko, Ihor	Warren, MI
30	Rinnyk, Joseph	Milltown, NJ
	Zacharkiw, Lidia	Rochester, NY
25	Bilynsky, Mariyka & Ihor	Lehigh, PA
	Melnyk, Kathy	New Hartford, NY
	Sawchyn-Doll, Irene	Morristown, NJ
20	Butry, John	North Port, FL
	Horodecky, Olga	Kendall Park, NJ
	Kolcio, Magda	Higginum, CT
	Konrad, Ihor & Sonia	Philadelphia, PA
	Nalywajko, Myroslawa	North Port, FL

	Makarushka-Kolodiy, O	Maplewood, NJ
	Serafin, Alexander	Warren, MI
15	Sich, Dmytro	Gaithersburg, MD
10	Kokolskyj, Roman	Philadelphia, PA
	Obuszcak, Vera	Philadelphia, PA
	Trypupenko, Evdokia	Philadelphia, PA
5	Dijak, Larissa	Schaumburg, IL
	Goshulak, Ostap	Toronto, ON

Total for November 2019: \$945

DECEMBER 2019

\$	NAME	LOCATION
500	Hrabowych, Orest	Brookline, MA
250	Puhacz, Ihor	Macungie, PA
110	Kuzmowych, C	Great Falls, VA
105	Beregulko, Pavlo	Columbia, SC
60	Sawycky, Roman	Croton-on-Hudson, NY
30	Sendzik, Vira	New Hope, PA
25	Bohonowych, Roman	Kerhonkson, NY
	Kihiczak, Ihor & Maria	Sherman Oaks, CA
	Korsun, Halina	Fountain Hills, AZ

	Kramarenko, Mary	East Windsor, NJ
20	Bilaniuk, Larissa	Wallingford, PA
	Burak, Lyubov	Easton, PA
	Kytasty, Peter	Livonia, MI
	Loza, Ulana	Buffalo, NY
	Mandybur, Oksana	Holland, PA
	Shcheglov, Nazar	Jackson Heights, NY
15	Melnycky, Peter	Edmonton, AB
	Poletz, Alexander	St Anthony, MN
10	Borden, Nicholas	Flossmoor, IL
	Dytyniak, Maria	Edmonton, AB
	Fedenyshyn, Stefania	Springfield, NJ
	Harhaj, William & Anna	Garfield, NJ
	Jarosewych, Myron & Daria	Downers Grove, IL
	Martyniuk, Ihor	Kent, WA
	Niepritzky, Tamara	St Paul, MN
	Ohar, Oksana	Beverly Hills, MI
5	Krislatyj, Maria	Cleveland, OH

Total for December 2019: \$1,390

Щиро дякуємо всім жертводавцям
за підтримку пресфонду „Свободи”

SELF RELIANCE NEW YORK
Federal Credit Union

САМОПОМІЧ - НЬЮ ЙОРК
Федеральна Кредитова Кооператива

1.85% APY*

**Ваші заощадження зростають
на Money Market рахунках!**

*Обслуговуємо членів кредитівки та українську
громаду з 1951 року!!*

*Пропонуємо кредити, депозити та картки Visa
за найкращими відсотковими ставками!*

*APY-Annual Percentage Yield is calculated on the assumption that dividends remain on deposit.
Interest compounded daily, posted monthly. Minimum to open and maintain MMA is \$2,500.00.
Up to six withdrawals per month allowed. Minimal withdrawal amount—\$500.
Rates are effective 1/10/2020

MAIN OFFICE:

108 Second Ave
New York, NY 10003
Tel: (212) 473-7310
Fax: (212) 473-3251

ASTORIA:

32-01 31st Street
Astoria, NY 11106
Tel: (718) 626-0506
Fax: (718) 626-0458

LINDENHURST:

226 N 4th Street
Lindenhurst, NY 11757
Tel: (631) 867-5990
Fax: (631) 867-5989

UNIONDALE:

226 Uniondale Ave
Uniondale, NY 11553
Tel: (516) 565-2393
Fax: (516) 565-2097

KERHONKSON:

6329 Route 209
Kerhonkson, NY 12446
Tel: (845) 626-2938
Fax: (845) 626-8636

Toll Free (888) SELF-REL

Email: Info@selfreliancenyc.org

Website: www.selfreliancenyc.org

УНСоюз святкує 125 років: Фотофакт з історії, 1997

Вгорі – перша фотографія працівників Українського Народного Союзу та його газет „Свобода” і „The Ukrainian Weekly” перед новим будинком УНСоюзу в місті Парсіпані, Нью-Джерсі. Фото було зняте у жовті 1997 року після того, як УНСоюз і його газети переїхали під час вікенду 10-13 жовтня з Джерсі Сіті, Нью-Джерсі, 30 миль на захід до Парсіпані. Хмаросяг УНСоюзу в Джерсі Сіті (при 30 Montgomery St.) був проданий 14 серпня, а нова двоповерхова будівля у Парсіпані (2200 Route 10) була закуплена 28 серпня. Посвячення нової Головної

Канцелярії УНСоюзу відбулося в неділю 10 листопада. А вже 9 грудня встановлено новий напис перед будинком на якому було написано „Ukrainian National Association Corporate Headquarters”. (Фото: Рома Гадзевич)

На веб-сторінці УНСоюзу читачі можуть переглянути фотоархів з історії організації. Фотоархів доповнюється і вдосконалюється. Загляньте сюди: unainc.org/una/the-una-is-125-years-old/.

**LONG
TERM
ANNUITIES**

4.00%*
9 YEAR

3.75%*
7 YEAR

3.25%*
5 YEAR

*FIRST YEAR RATE
ALL ANNUITY RATES
SUBJECT TO CHANGE
NOT AVAILABLE
IN ALL STATES

**CALL US
TODAY!
888-538-2833**

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, INC.
2200 ROUTE 10, PARSIPPANY, NJ 07054 • WWW.UNAINC.ORG

2.066%
12 MONTH

SHARE
CERTIFICATE

*APY - Annual Percentage Yield. APY is accurate as of 01/02/2020. A minimum deposit of \$500.00 is required. A maximum aggregate amount of \$1,000,000 per member is allowed. 1 year or longer SC dividends compound quarterly. Withdrawal before maturity subject to penalty, as stated in Truth-in-Savings Disclosure. The APY is based on an assumption that dividends will remain in the account until date of early termination or maturity. Share Certificate rates are subject to change at any time. For additional information please call our Member Services Department at 1-888-222-8571 or visit www.selfreliance.com

An easy way to make money.

Federally insured by **NCUA**

Home Office: 2332 W. Chicago Ave., Chicago IL 60622, 773-328-7500						SELFRELIANCE.COM	
	5000 N. Cumberland Ave., Chicago, IL 60656	773-589-0077	734 Sandford Ave., Newark, NJ 07106	973-373-7839	26495 Ryan Rd., Warren, MI 48091	586-757-1980	
	136 E. Illinois Ave. #100, Palatine, IL 60067	847-359-5911	558 Summit Ave., Jersey City, NJ 07306	201-795-4061	11838 Jos. Campau, Hamtramck, MI 48212	313-366-0055	
	302 E. Army Trail Rd., Bloomingdale, IL 60108	630-307-0079	60-C N. Jefferson Rd., Whippany, NJ 07981	973-887-2776	7345 Orchard Lake Rd., West Bloomfield, MI 48322	248-487-0330	

УКРАЇНСТВО У СВІТІ

Картини Олега Шупляка показали в Парижі

Олег Шупляк на виставці в Культурно-інформаційному центрі Посольства України в Парижі. (Фото: інтернет-сторінка Олега Шупляка)

Тетяна Будар

БЕРЕЖАНИ, Тернопільська область. – Виставку „Двовзори“ відомого сучасного художника, майстра оптичних ілюзій Олега Шупляка цієї осені представлено в Культурно-інформаційному центрі Посольства України в Парижі.

18 жовтня 2019 року відбулися зустріч з О. Шупляком і його дружиною Галиною активістів української діаспори у Франції та виставка його картин-ілюзій в Українській школі при церкві св. Володимира Великого у Парижі.

О. Шупляк народився 23 вересня 1967 року в селі Біще Бережанського району, закінчив Львівський політехнічний інститут за спеціальністю архітектор, однак його захопленням

завжди був живопис. Широку популярність у світі здобула його серія „Двовзори“ (авторська назва картин-ілюзій із подвійним змістом).

Часто його роботи представляють відомих історичних діячів, художників, письменників, вчених. Колекція художника налічує понад 200 картин. Екстравагантні портрети, складені з рослин, предметів і тварин, створював італійський художник XVI ст. Джузеппе Арчімбальдо.

На початку XX ст. художники-сюрреалісти Макс Ернст і Рене Магріт знову відкрили прийоми композиції облич, захованих у їхніх картинах, а сьогодні це робить О. Шупляк. Окрім картин-ілюзій художник також зображує природу, важливі миті життя. Він мав понад 30 персональних виставок в Україні та за кордоном.

Слово про носія лемківської поезії

Василь Шляхтич

ЗЕЛЕНА ГУРА, Польща. – 24 листопада 2019 року після Літургії парох Української греко-католицької церкви під Покровом Пресвятої Богородиці о. митрат Юліан Гойняк запросив всіх на конференцію про лемківського поета Якова Дудру з нагоди 125-річчя від дня народження і 45 роковин дня його смерті.

Про творчість Я. Дудри у церковній світлиці розповів проф. Андрій Ксеніч, за походженням – лемко. Він говорив лемківською говіркою, бо більшість, яка прийшла почути доповідь, це були лемки, парафіяни церкви. Доповідь він побувував на книжці віршів поета „Зьвізди на скибах“. Книжку цю редагував і очолив своїм словом А. Ксеніч, який вибрав вірші до цієї збірки. Збірка вийшла друком у 2002 році у Горлицях.

У збірці є слово св. п. Петра Шафрана, колишнього головного редактора лемківського часопису „Ватра“. Слухав доповідь його син Михайло Шафран. Була також Ірина Ванадко, племінниця поета, яка передала деякі подробиці з роду Дудрів.

Першою збіркою Я. Дудри, була видана у Варшаві 1982 року книжка „Уродився я хлопом“. Він був сином з мазярського села, що народився в селі Лосе, що на Лемківщині біля міста Горлиці у 1894 році. Був час, коли і він також їздив з маззю по Європі. Про долю мазярів в його віршах важко знайти рядки, в яких він нарікав би на свою долю, чи долю своїх людей.

Вірші його були віршами в більшості „сільськими“. Він в них оспівував все те, що чув, що бачив. В своїх рядках виливав слова про нелегку працю тодішніх лемків на рідних землях, їх звичаї, якими жили вони в хаті, а по їхньому в хижі, і в церкві. Писав про природу своєї Лемківщини. Всі його вірші писані були лемківською говіркою.

Я. Дудра був депортований зі своєї Лемківщини, зі свого рідного села Лосе як майже всі люди з рідних Карпат на тоді понімецькі землі Польщі. З часом вдалося йому повернути в улюблену Лемківщину.

Я написав вірш про Я. Дудру:
У світлиці під церквою
Зійшлись парафіяни,
Щоб почути мову свою
І віддати шану
Для поета з Лемківщини
Для Якова Дудри.

Він був Карпат гідним сином
В словах своїх мудрий
Він то мовою прадіда
Описував села.
Про мазярів з-під Бескида,
Що жили весело,
Що то по усій Європі
Мазь з-під Горлиць родом
Возили неначе снопи
На своїх підводах.
Сам був з Лосі. Мав родину
Мав жену і діти
Треба було – він все кинув
І віз мазь по світу
Тому прошу, лемку-брате,
Але й ти, лемкіне,
Почніть Якова читати
Сина Лемківщини.

Університет запросив українців

Стенфордський університет.

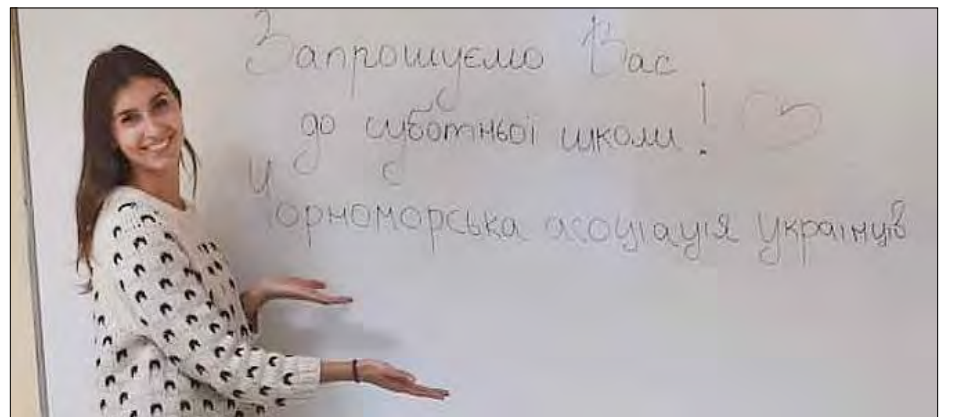
СТЕНФОРД, Каліфорнія. – Стенфордський університет США (Stanford University) оголосив про четвертий набір на спеціальну програму для українців під назвою „The Ukrainian Emerging Leaders Program“. Заявки приймалися до 22 січня. Програма триватиме 10 місяців.

Вона націлена на реформаторів, політиків, юристів, підприємців, творців соціальних проєктів, а також про-

відників громадських організацій. Всі витрати покриває університет.

Кандидати повинні мати українське громадянство і повернутися в Україну після завершення програми, вік не молодше 28 років, видатні досягнення в областях демократії, розвитку та верховенства права, не менше п'яти років досвіду роботи, робочий рівень англійської мови. (AIN.ua)

Відкривається українська школа

Українська школа запрошує учнів.

САМСУН, Туреччина. – У місті Самсун, на березі Чорного моря, відкривається українська суботня школа. Про це повідомила 15 січня Чорноморська асоціація українців, на базі якої буде працювати школа.

Діти зможуть не тільки вивчати мову та інші предмети, а також брати участь в конкурсах і таборах

Пласту. У програмі – українська мова і література, народознавство, географія України.

В Туреччині діє 14 українських спілок. Українські суботні школи є в Анкарі, Стамбулі, Анталії, Ізмірі, Кушадаси, Бурсі, Мармарисі.

Чорноморська асоціація українців

Будуватимуть Площу України

МАРІНГА, Бразилія. – 14 січня Адміністрація міста Марінга, штат Парана, виділила кілька земельних ділянок для будівництва Українського культурного центру для фольклорного гурту „Верховина“, який робить визначний внесок у культур-

не життя громади міста.

Іншу ділянку виділено для будівництва Площі України, що буде неподалік від Української церкви. Про це подбали посадник Марінги Уліссес Мая, його заступник Едісон Скабора, секретар Мігуел Саллас. (Tripllook.me)

РОДИННЕ КОЛО

Пенцаки знайшли щастя в Америці

Левко Хмельковський

Коли 22 листопада 2019 року у ресторані „Bonefish Grill“ в Грінбруку, Нью-Джерзі, відзначали 90-річчя Дмитра Пенцака, було важко сфотографувати разом усю його велику родину. З дружиною Ляріссою вони народили дочку Роксолану і синів Ростислава, Ореста і Адріана, котрі теж не забарилися з поповненням сім'ї, тож на свято прийшли ще вісім внуків і внучок з родинами. Була й правнучка Ейва-Стефані.

Чи міг уявити собі таку родину Дмитро Пенцак, коли 14-річним сім на ровер і вирушив до Європи, втікаючи від більшовицького фронту, що вже гуркотів за селом?

Власне, він був не з села, бо народився 8 листопада 1929 року в старовинному місті Городку поблизу Львова в родині Григорія та Анни (з Захарків). Батько закінчив у Львові духовну семінарію, але священником не став, бо мав бути помічником у родинному господарстві. Родина мала 10 дітей, але четверо з них померли маленькими.

Друга світова війна прийшла на галицьку землю, коли Дмитрові було ледве 10 років. Найстарший син Пенцаків Михайло пішов до Української Дивізії „Галичина“, у жорстоких боях потрапив у полон і був позбавлений волі у сибірських катівнях, звідки не повернувся.

Коли фронт наблизився до Городка, батьки відправили дітей до тети в село, але й там було небезпечно, бо хата стояла біля залізничної станції, яку щонайперше мали б нищити літаки. Мешканці села вже мали сумний досвід перебування під владою більшовиків, тому почали виїждати на Захід. З ними поїхав ровером 14-літній Дмитро.

Шлях був важкий – ночував під деревами, тримаючи ногою ровер, щоб його не вкрали. Харчувався з городів обіч шляху. Іноді втікачі його брали до воза, то міг з ними щось з'їсти й поспати на сіні. Так подолав терени України, Польщі, Словаччини, Чехії, дістався Німеччини. З Божої ласки зустрів батька, який теж шукав порятунку від більшовиків на Заході.

Тепер мандрівка стала для Дмитра легшою.

Коли закінчилася війна, Дмитро з батьком опинилися у французькій зоні окупації Німеччини. Біженці почали гуртуватися, а союзники відкрили табори для переміщених осіб, налагодили допомогу, медичну опіку, навчання молоді. Дмитро записався до гімназії в Ляндеку, Австрія, й успішно її закінчив. Можна було зголоситися на виїзд до США, Канади, Аргентини, Венесуелі, Чіле. Д. Пенцак обрав Аргентину.

Переселенців зібрали в німецькому порті Бременгафені, звідки військові кораблі везли їх через океан. Тут зустріли родину Голубовичів, яка вирушала до США. Жили у колишніх німецьких військових касарнях. Умови життя були забезпечені, але майбутнє залишалося невідомим. Молодь знайомилася, товаришувала, закохувалася. В ідальні, у черзі за ячмінною (пенцаковою) зупою Дмитро познайомився з Ляріссою Голубович. Стали дружити, разом ходили на прогулянки, на молодіжні зустрічі. Через 10 днів настав час розлуки й Лярісса дала Дмитрові адресу своєї рідні у США.

У лютому 1949 року молоді виїхали з Європи, а у квітні, на Великдень Лярісса отримала з Аргентини святкову картку від Дмитра. Листування тривало, як сказав Дмитро, сім років і 15 хвилин.

У 1957 році Дмитро приїхав на уродини Лярісси. Любов, яка була в зародку, сплахнула й молоді одружилися. Після шлюбу Дмитро став студентом коледжу в Нью-Гейвені, Коннектикат. Усе ж постали чималі труднощі: праця, сім'я, навчання ще й англійську мову треба було подолати. Але впорався, закінчив дворічне навчання. Народилася донечка Роксолана. Вона з чоловіком Стефаном Мисилом має трьох дочок – Маланку-Анну, Катрію-Софію та Іванку-Ларису, котрі вже здобули вищу освіту.

Друзі знайшли Дмитрові працю в Ньюарку, Нью-Джерзі, й родина переїхала до цього міста. Народили трьох синів. Виховали дітей у християнському дусі національно свідомими

Дмитро і Лярісса Пенцаки в молоді роки. (Фото: сімейний архів)

українцями й патріотами нової батьківщини. Ростислав має власну фірму з електротехніки, Адріан з Дейною живуть на Флориді, мають дітей Мію-Зоряну, Максима-Дмитра і Олександра-Роберта. Ореста з Даркою діти Андрея-Наталя і Павло-Захарій ще вчаться. А перша правнучка Ейва-Стефані – це дочка Маланки й Криса.

Подружжя Пенцаків відзначила вже 63 з половиною роки подружнього життя. Лярісса-Марія-Дарія – дочка радника Скарбової палати у Львові Івона Голубовича і Марії. У вересні 1939 року до міста увійшли союзники Гітлера – червоні, які мали безоглядні каральні служби. Негайно заарештували як польського службовця І. Голубовича, але випустили, щоб невдовзі знову посадити за ґрати.

Батько І. Голубовича Гіларій знайшов у Галичині як директор гімназії у Снятині. Про нього розпитували слідчі НКВД при арешті. Коли І. Голубович відчув, що третій арешт буде для нього останнім, то почав клопотатися про дозвіл на виїзд до Генерал-губернаторства, як стали називати частину Польщі, загарбану німцями. Між СРСР та Німеччиною була укладена угода про виїзд на захід, якою скористалися близько 10

тис. українців. Виїзд дозволили.

Голубовичі переїхали до Кракова, де Івон мав брата й сестру. Знайшов працю в Українському Центральному Комітеті, котрий опікувався українством. Провідником його був Володимир Кубійович.

І знову втікачі заповнили залізничні вагони. Голубовичі виїхали до Відня. Але не було певності щодо долі австрійської столиці. Чи не дістанеться місто червоним? Голубовичі не стали ризикувати і у травні 1945 року вирішили їхати до Баварії, приєдналися до таборників у Берхтесгадені.

Дорослі шукали шляхів за океан. Інші Голубовичі жили в штаті Коннектикат. Налагодити зв'язки і отримати запрошення допомагали українські священники. У США Лярісса закінчила школу, а в університеті набула фаху бібліотекаря, працювала до виходу на пенсію в державній адміністрації.

Коли діти стали самостійними, Дмитро і Лярісса Пенцаки оселилися в Українському селі в Сомерсеті, Нью-Джерзі. У їхньому помешканні часто гостюють діти та внуки, охоче відвідують гостинну родину сусіди та численні друзі.

Дмитро і Лярісса Пенцаки з дітьми і внуками. (Фото: сімейний архів)

DNIPRO LLC.

- Туристичні послуги: авіаквитки і візи в Україну та інші країни
- Грошові перекази у всі країни світу • Українські та європейські компакт-диски • Українські сувеніри та хустки
- Телефонні картки: 80 хвилин розмови за 5 дол.

ROSELLE, NJ
645 W. 1st Ave.
Tel.: (908) 241-2190
(888) 336-4776

CLIFTON, NJ
565 Clifton Ave
Tel.: (973) 916-1543

PHILADELPHIA, PA
1916 Welsh Rd., Unit 3
Tel.: (215) 969-4986
(215) 728-6040

МАРІЯ ДРИЧ
Ліцензований Продавець
Страховання Життя
MARIA DRICH
Licensed Life Insurance Agent
Ukrainian National Assn., Inc.

2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054
Tel.: 973-292-9800 ext. 3035
e-mail: mdrich@unamember.com

ЕВГЕН
ОСЦІСЛАВСЬКИЙ
Ліцензований продавець
страхування життя
Ukrainian National Assn., Inc.

Tel.: 480-207-7070
e-mail: eugenemaria1968@gmail.com

ЖИТТЯ ГРОМАДИ

Зібрали пожертви на допомогу Україні

ВИПАНІ, Нью-Джерсі. – В Українському Американському Культурному Центрі Нью-Джерсі 75-ий Відділ Союзу Українок Америки провів Різдвяний благодійний вечір, на якому зібрав понад 3,000 дол. на проекти допомоги дітям-сиротам і літнім людям в Україні. 2,500 дол. зібрали на дитячі літні та зимові табори „Добро“ в Україні, які обслуговують дітей з центральної та східної України, а також дітей-сиріт з львівських інтернатів. Також 550 дол. призначено на фонд США „Бабусі“, який підтримує збіднілих літніх жінок в Україні“.

Учасниці Різдвяного благодійного вечора. (Фото: UNWLA Branch 75)

Різдвяна просфора на Оселі ОДВУ

Уляна Процюк

ЛІГАЙТОН, Пенсильванія. – Традиційна Різдвяна просфора відбулася на оселі Організації Державного Відродження України (ОДВУ) ім. Олега Ольжича 11 січня не лише для української громади, але й для американської публіки, щоб ознайомити її з українською культурою та традиціями.

Парох Української католицької церкви св. Володимира в Палмертоні, Пенсильванія, о.

Володимир Баран молитвою відкрив свято та благословив традиційні святкові страви.

Члени 7-го та 57-го Відділів ОДВУ заспівали в'язанку українських колядок і щедрівок, а о. В. Баран на акордеоні виконав добірку переважно давніх коляд. Володимир Головяк на скрипці та Михайло Дуда на гітарі збагатили програму різдвяним репертуаром. На закінчення вечора Уляна Процюк розповіла про різдвяні традиції України.

Різдвяна просфора на оселі ім. Олега Ольжича. (Фото: Моніка Словик)

Одеський Національний театр опери та балету

9 лютого 2020 року

3:00 вечора

С. Прокоф'єв

Ромео та Джульєта

Балет у 2 актах

Хореографія Михайла Лавровського

солісти:

Джульєта - **Олена Добрянська**, прима балерина

Ромео - **Сергій Доценко**, провідний танцюрист

Kings Theatre
1027 Flatbush Avenue
Brooklyn, NY 11226

718-856-KING (5464)

www.kingstheatre.com

„ГОЛОДНІ, БОСІ І РОЗДІТІ...”

Українські діти в 1932-1933 роках

Володимир Сергійчук

Серед протестних настроїв українського селянства в період Голодомору 1932-1933 років особливо вражає дитячий чин, що проявився в учнів Шукайводської неповносередньої школи Христинівського району нинішньої Черкащини. На їхніх очах прямо за партами навічно засинали однокласники, а вони знаходили сили і рішучість ось таким чином заявляти свій протест: „Ми – молоді весняні квіти, голодні, босі і роздіті” ...

Інші їхні ровесники, як правило, лише спостерігали за жахіттям, що творилося в кожному українському селі: наприклад, мешканець Кодими Одеської області О. Пражина згадував: „Ми, діти, голодні, ледве тримаючись на ногах, дивимось, як трьох наших сусідів-однолітків разом з батьком Софронієм Білоусом скидають на підводу і відвозять з дому назавжди”.

А в деяких селах уже не було кому дивитися: у Рожнівці Ічнянського району Чернігівської області „діточки померлі лежали в пилюці попід парканами у бур’янах, обліплені мухами”.

Американський журналіст і письменник Вайтінг Вільямс свої враження з України описував так: „Але найстрашніше вражіння, яке я виніс з Росії, зробили діти. Пригадую собі одного хлопчину, якого я бачив у Харкові. Напівнагий, впав він на середині дороги, простягнув свої тонкі, мов бадилля, ноги, не зважаючи вже на небезпеку, що грозила йому від проїзних коліс.

Другий хлопчина – йому могло бути вісім чи 10 років – сидів серед сміття та вигребував пусті скарлупини з яєць, переглядав їх з такою увагою, що серце краялося дивитися. Він мав надію, що все ще найде окрушину поживи...

Цілі ватаги таких диких дітей снують по всіх містах. Живуть і вмирають, як дикі звірята”.

У цій катастрофічній ситуації дочка письменника Володимира Короленка влітку 1933 року звернулася з Полтави до дружини Леніна Надії Крупської: „...пишу Вам, з надією, що Ви повірите мені і, якщо зможете, захочете зробити щонебудь для вмираючих дітей України... Вмирають на вулицях міст, по дорогах, у себе в хатах, сиротіють і вмирають діти, ослаблене населення стає джерелом всяких епідемій...”

Я знаю, є погляд: не біда, якщо вимре кілька мільйонів народу, ми маємо його доволі. Відставаючи на сторону жадливий змисл такої заяви, треба зрозуміти, що тепер вимирання не обмежиться кількома мільйонами, що питання є про більше...” (Переклад з російської мови.)

Тож конкретних наслідків Голодомору в освітній сфері УСРР необхідно було чекати вже 1 вересня 1933 року, що й справді обернулися катастрофою. Так, колишній директор однієї з неповносередніх шкіл на Полтавщині Іванюк свідчив, що з 225 учнів на 1 вересня 1932 року навесні 1933 прийшли на заняття тільки 109 дітей.

Красномовно засвідчує про значні втрати учнів Хацьківської неповносередньої школи, що в Смілянському районі нинішньої Черкаської області, потреба в підручниках. Так, на 1932-1933 навчальний рік їх замовляли для першої класи по 140 комплектів, для другої класи – по 126, для третьої – по 88, для четвертої – 110. На 1934-1935 навчальний рік Хацьківська семирічна школа замовляла лише 127 букварів. Для другої класи тільки 94 комплекти, тобто для тих, хто прийшов до школи 1 вересня 1933 року. Для третьої класи – 83, тобто для тих, хто прийшов до школи

вперше 1 вересня 1932 року, а для четвертої (тобто другокласників 1932-го) – 78.

У цьому селі з понад 300 уродженців 1925 і особливо 1926 років, яким ще не виповнилося 8 років, що вимагалось згідно із тодішнім законодавством про обов’язкову початкову освіту, прямо таки мобілізували до першої класи лише 111 дітей.

Приблизно такими ж були результати і в Петриківському районі Дніпропетровської області – там з 1,737 першокласників 1932 року до другої класи перейшло тільки 911, з 1,275 другокласників продовжили навчання в третій лише 749, а з 1,126 третьокласників у четвертій – 759. Тобто, тільки у трьох класах початкової школи тільки одного району не дорахувалися 1,719 дітей.

Виникають питання й щодо заповнення початкових клас приміського Дніпропетровського району, де багато батьків працювало на промислових підприємствах міста, відтак одержували стабільне продовольче забезпечення, що було порятунком для родини. Якщо, скажімо, 1 вересня 1932 року до цих груп прийшло 12,834 дитини, то 30 червня 1933 року, тобто наприкінці навчального року, залишилося тільки 11,214. Різниця – 1,620 школярів. І не могли вони всі перейти на навчання до міських шкіл Дніпропетровська, оскільки початкові класи там з 1 вересня 1932 року по 30 червня 1933 року зменшилися на 833 учні.

З огляду на таке становище 20 жовтня 1933 року Дніпропетровський обласний відділ народної освіти спішним листом до всіх своїх районних і міських структур звертався з вимогою „перевірити згідно списків школярів кожної школи, групи за даними комплектування 1932/33 р. і 1933/34 нав. року, точно на підставі цього виявити відсів, причини його, охопити негайно дітей школою...”. При цьому повідомлялося, що в Запоріжжі недоохоплено школою за пляном 4,000 дітей, в Кривому Розі – 3,000, Дніпропетровську – 2,500, Царекостянтинівському районі – 2,000, Магдалинівському – 1,000, Синельниківському – 800, Новомосковському – 500.

Таблиця 1

Кількість учнів 1-4 клас по школах (в тисячах)

Роки	Місто	Село	Разом
1923-1924	237,1	1196,1	1.433,2
1927-1928	416,6	1.680,8	2.097,4
1933-1934	673,8	2.607,5	3.281,3
1934-1935	770,9	2.584,1	3.355,0
1935-1936	797,8	2.587,6	3.385,4
1936-1937	817,6	2.611,1	3.428,7
1937-1938	856,3	2.557,3	3.413,6
1938-1939	933,1	2.402,1	3.335,1

Звертає особливу увагу така обставина: якщо в 1930-1931 навчальному році до першої класи шкіл УСРР прийшло 1,102,843 учнів, то ця ж кількість за невеликим зменшенням (до 2 відс.) мала навчатися в 1931-1932 навчальному році в другій класі, в 1932-1933 – в третій, а в 1933-1934 – в четвертій. Однак, як засвідчує довідник „Освіта на Україні”, вчилося тоді в четвертій класі тільки 674,311 учнів, а не принаймні 1 млн. Таким чином втрати першокласників 1930, а четвертокласників 1934 становили понад 325 тис.!

Зрештою, якщо вірити офіційній статистиці, що у вересні 1933 року до початкових клас прийшло 3,281,300 дітей (у тому числі й сотні тисяч 1926 року народження), то чому їх було тоді не 4,019,600, як планувалося ще на початку 1932 року, коли статистики освіти не розраховували на втрати від Голодомору? Навіть у випадку зі штучним залученням сотень тисяч семирічних дітей до школи постає чітко питання: а де ще принаймні 738,300 дітей, тобто майже по 200 тис. на вікову групу?

У згаданому довіднику „Освіта на Україні в цифрах”, де зазначалося, що в 1933-1934 навчальному році в початкових класах навчалось 3,193,186 дітей, у 1934-1935 – 3,305,353, 1935-1936 – 3,367,867, даних про кількість учнів початкових клас у 1932-1933 навчальному році немає. Немає їх чомусь і в доповідній до ЦК КП (б) У і Раднаркому УРСР від 29 січня 1939 року, в якій начальник управління народногосподарського обліку УРСР В. Рябічко дає такі цифри щодо заповненості початкових клас (див. таблицю 1).

Зрозуміло, це сталося цілком прогнозовано, аби не можна було порів-

(Закінчення на стор. 15)

Таблиця 2

	1927 – 1к	1935	8р	1926–2к	1925–3 к	1924–4 к
Балабанівські п/нс	178	76	72	–/71	–/70	203/65
Бугаївська п	37	27	25	55/31	–/35	–/25
В. Рostівська нс	–	45	40	75/49	–/47	79/43
Гоноратська п	42	39	27	34/23	–/26	–/32
Животівська нс	91	45	39	90/40	76/46	–/40
Зарудянська нс	74	48	44	74/51	77/42	36*/40
Казимирівська п	24	–	–	24/24	22/19	11*/13
Каленівська п	18*	29	25	22/28	–/18	16/10
Клюківська нс	–	72	61	–/44	–/45	–/40
Лопатинська нс	39	37	36	38/36	26/33	–/29
Медівська нс	84	52	43	72/60	102/48	109/55
М. Рostівська п	43	26	22	72/22	71/23	–/18
Мервинська п	–	30	25	44/37	45/33	20*/32
Нов. Животівська нс	–	34	30	–/30	–/33	–/24
Оратівські п/нс	139	91	89	113/72	–/79	120/70
Оратівецька нс	43	20	17	39/20	–/20	42/18
Осичанська нс	84	27	26	89/26	122/36	–/30
Підвисочанська нс	105	41	36	108/38	93/68	–/48
Рожичанська п	59	15	12	55/20	61/12	–/19
Сабарівська п	70	54	50	68/34	–/30	–/32
Сологубівська нс	103	58	54	85/36	91/44	–/45
Ст. Животівська нс	127	71	63	86/–	–/67	–/67
Ступчанська п	–	27	27	–	–/20	–
Фронтівська нс	–	45	42	87/48	87/43	77/44
Хмелівська п	–	28	23	18	–/20	–/–/24
Чагівськан с	67	42	40	75/60	68/50	38*/49
Юшковецька нс	117	–	–	96/35	119/45	104/31
Якимівська нс	44*	87	79	44/61	41/45	20*/43

Таблиця 3

	Нар. 1927	1 кл	8-р	2 кл	3 кл	4 кл	Разом	30.6.33
Адамівська нс	68	36	34	31	28	32	127	177
Андрушівська нс	135	45	41	62	70	56	233	269
Бартошівська п	–	15	12	–	17	–	32	33
Васильківська п	–	36	30	–	27	23	86	114
Довгалівська нс	80*	38	32	35	37	37	147	159
Долотецька п	50	–	–	23	14	15	52	83
Збаржівська нс	60*	30	30	25	46	26	127	138
Люлинецька п	42*	22	20	21	24	18	85	118
Обозівська п	57	20	17	22	20	23	85	128
Очеретянська нс	–	83	74	69	76	65	293	488
Паріївська п	37	20	18	12	18	20	70	104
Попівська п	42	20	14	29	15	19	83	90
Розкопанська нс	–	40	34	71	37	42	190	266
Скальська нс	–	46	38	66	39	39	190	248
Човновицька нс	–	54	48	42	33	46	175	209
Чорнявська нс	–	90	76	94	70	102	356	396

Українські діти...

(Закінчення зі стор. 14)

няти показники 1932 і 1933 років, що засвідчило б про величезні втрати дітей, а відтак і українського населення в цілому. Відтак аж донині проблема кількості їхніх втрат не поставала з огляду на недостатність необхідних статистичних даних.

Однак, на нашу думку, можливість підрахувати втрати дітей дошкільних і шкільних груп у 1932-1933 роках є через дані прийому до перших класів після 1933 року. Наприклад, ця статистика, що збереглася в Державному архіві Київської області, в порівнянні з кількістю народження відповідних попередніх років повністю спростовує наведені райдужні дані, якими хвалилася більшовицька влада в середині 1930-их років.

Особливо промовисто про це свідчать матеріали з Оратівського району теперішньої Вінницької області про початкову школу 1935-1936 навчального року. Щоб побачити реальні втрат у початкових (п), неповносередніх (нс) і середніх (с) школах даного району, необхідно звертати увагу в першу чергу не на загальну кількість прийнятих, а коли йдеться, скажімо, про першокласників, то порівнювати дані про народжених у 1927 році з цифрою 8-річних дітей, бо це саме вони мали вперше сісти за парти. Коли ж йдеться про другокласників (1926 р. н.), третьокласників (1925) і чотирьокласників

(1924), то цифра буде дещо неточною, бо із збережених архівних документів невідомо, скільки їх залишилося на другий рік.

У той же час ця таблиця показує, попри неповні дані про народження в окремих селах (*) чи їх відсутність (-), про дуже великі втрати дітей. Так, у вересні 1935 року в Балабанівці до перших клас початкової й неповносередньої шкіл прийшло тільки 72 учні зі 172, народжених у 1927, у Підвисочанській неповносередній – 36 із 105, а в Казимирівській початковій зовсім не набрали першої класи, хоч вісім років перед тим тут народилося 24 дитини і залишалися друга, третя і четверта класи. Зрештою, відсів першокласників у цілому по району на середньому також сягає половини від народжених (див. таблицю 2).

Подібна картина спостерігалася і в школах сусіднього, Плисківського району, де станом на 15 вересня 1935 року в усіх школах катастрофічно не вистачало першоклясників, а в

чало першоклясників, а в Долотецькій початковій їх узагалі не набрали. Промовистим є також порівняння кількості учнів початкових клас цих шкіл (без плісківських, дані про яких відсутні в архівах) 1935 з 1933 – вони свідчать, що старші діти краще пережили Голодомор (*див. таблицю 3*).

Тим часом Москва, продовжуючи поширювати дезінформацію про становище в СРСР, особливо наполягала на збільшенні приросту населення за рахунок дітей. Зокрема, у матеріялах до чергового перепису населення, який мав відбутися на початку 1937 року, зазначалося: „Перепис населення з 1937 року, без сумніву, покаже значну зміну вікового складу, особливо збільшення пропорції дітей, пов'язане з великим річним приростом населення в СРСР” (Переклад з російської мови.) Однак проблема некомплектності перших класів набула особливої гостроти вже 1938 року: 434 сільські школи України не набрали учнів до них, бо не виявилось по 10 дітей 1930 року народження у відповідних населених пунктах, що могло давати підставу для відкриття прийому за тодішніх умов. У 30 районах Чернігівської області в 99 початкових школах узагалі не було перших класів у зв'язку з цим.

Картина з наповненням початкових клас у наступному, 1939 році яскраво ілюструється даними Переяславського району на Київщині. Тут навіть у самому райцентрі три школи змогли зібрати до першої класи тільки 102 учні з народжених у 1931 році 210 дітей. А що стосується сіл, то в більшості з них – заледве третину тих, хто мав би сісти тоді вперше за шкільну парту (див. таблицю 4).

Як вижили народжені в 1932 році, тобто найменш зміцнілі перед суворим життєвим випробуванням Голодомором, наочно переконують матеріяли з Баришівського району Київської області (див. таблицю 5).

Подібна ситуація виникла 1940 року і в колишньому Іркліївському районі Полтавської області, який входить тепер до складу Чорнобаївського на Черкащині, хоч у документах відсутні дані про вік першокласників (*див. таблицю 6*).

Отже, картина з наповненням перших класів сільських загальноосвітніх шкіл України після 1933 року складається майже скрізь однаковою – 30-40 відс. дітей, народжених у 1924-1932 роках в УСРР, не сіли за парти. Якщо врахувати, що за 1924-1932 роки на світ появилось близько 10 млн. осіб

Таблица 5

	Народж.	Пішло до початкових клас у 1940 році						
	у 1932 р.	1кл	7р.	8р	9 і б.	2 кл	3 кл	4 кл
Баришівка	46	26	0	23	3	46/35	75/34	85*/35
Бзів	40*	13	0	13	0	52/24	76/29	60/36
Борщів	16	5	0	4	1	24/3	33/14	28/15
Війтовці	108	19	7	10	2	151/56	148/59	60*/78
Власівка	27*	10	0	8	2	32/19	39/33	46/44
Волошинівка	24*	14	0	13	1	41/20	39/38	46/20
Гостролуччя	76	57	0	51	6	107/77	121/73	114/64
Дернівка	38	13	0	13	0	28/23	34/26	42/34
Коржі	20*	7	2	5	0	12/12	23/20	27/20
Корніївка	40	9	0	7	2	53/29	64/52	66/35
Липняки	39	24	3	19	2	-/23	38/32	40/27
Лукаші	26*	28	0	27	1	64/38	84/40	68/38
Лук'янівка	41	15	1	10	4	50/17	55/32	61/31
Мала Стариця	17	9	2	7	0	23/20	27/19	26/11
Морозівка	44	20	0	17	3	49/34	75/44	77/35
Масківці	47	8	0	6	2	47/26	69/28	64/12
Паришків	51	23	2	16	5	63/35	61/29	73/49
Пасічна	20	13	0	12	1	16/15	-/18	-/33
Рудницьке	35	16	0	16	0	39/15	43/17	63/35
Селичівка	58	28	1	17	10	63/35	68/36	65/39
Селище	2*	20	0	15	5	61/40	58/35	54/29
Сизенків	21	13	0	12	1	18/17	32/29	23/14
Скопці	96*	35	0	29	6	118*/72	205/93	187/80
Сулимівка	24*	26	0	23	3	32*/35	22/-	51/-

(скажімо, тільки 1927 – 1,184,400, 1928 – 1,139,300, 1929 – 1,080,000, 1930 – 1,023,000, 1931 – 975,300, 1932 – 782,000 – цей приріст відбувався головним чином за рахунок села), то цілком вірогідним є втрата у 1932-1933 роках щонайменше 3 млн. першоклясників і майбутніх школярів початкових клас. А якщо додати до цих жертв Голодомору і тих, хто в 1933 належав до середнього і старшого шкільного віку, то матимемо ще мінімум 1.5 млн. жертв.

Виходячи з того, що втрати тільки дітей дошкільного і шкільного віку становили щонайменше 3.5 млн. осіб, вважаємо цілком реальним, що мінімум 7 млн. населення УСРР стали жертвами Голодомор-геноциду 1932-1933 років.

Володимир Сергійчук, завідувач кафедри історії світового українства Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, доктор історичних наук.

Таблица 6

	Народ.	початкової школи			
	1932	1 кл.	2 кл.	3 кл.	4 кл.
Іркліївська с	29	14	18	35	37
Лихолітська нс	35	21	42	56	43
Павленківська п	8	–	18	–	22
Лящівська нс	70	40	56	81	68
Михайлівська п	4	–	37	–	28
Загородищенська п	11	–	40	–	35
Червоногорська п	22	7	–	17	–
Каврайська п	12	5	–	19	–
Демківська п	24	15	20	26	29
Бузьківська п	30	6	24	35	–
Наміснянська п	–	5	7	13	–
Кітлівська п	6*	8	23	31	–
Васютинська п	89	25	35	31	37
Васютинська с	28	44	44	40	
Старосільська п	18	–	22	33	–
Чехівська п	15	–	26	–	31
Червонохижинська п	23	–	23	31	–
Мутиська п	23	17	–	25	–
Мойсінська нс	31	18	27	38	41
Пищиківська нс	14	7	5	22	21
Москаленська нс	69	48	43	55	40
Ревбінська нс	36	16	37	41	45
Староковрайська нс	37	17	25	27	33
Першомайська нс	24	10	21	22	27
Скородиська нс	49	31	57	41	46
Червоносільська нс	32	9	10	32	32
Воронинська нс	27	13	29	32	26
Крутьківська нс	42	25	56	48	50
Самовицька нс	38	28	22	59	32
Митьківська нс	48	25	38	37	35
Мельниківська с	59	35	42	59	71

НОВІ ВИДАННЯ

Книга послугує глибокому вивченню історії

Анатолій Чабан

Антоні Хшанцевський. „Пам'ятки офіціаліста Потоцьких з Тульчина“. Переклад з польської мови: Лев Хмельковський. Львів. „Свічадо“. 2019. 176 стор.

Львівське видавництво „Свічадо“ при допомозі Фондації ім. Івана Багряного видало книгу Антоні Хшанцевського „Пам'ятки офіціаліста Потоцьких з Тульчина“.

„Пам'ятки“ описують досить тривалий період – 1770-1840 роки – життя родини Потоцьких. Насамперед вони пов'язані з постаттю Станіслава Щенсного Потоцького і його садибою в Україні, в Тульчині. Рукопис не є цілісним твором, а складається з кільканадцяти біографічних нарисів дуже різного обсягу. Найбільшим з них, і водночас найвдалішим з погляду порушеної проблематики, є біографія власника Тульчина.

Цей мемуарний твір А. Хшанцевського у чудовому перекладі із польської мови Лева Хмельковського справляє неабияке враження. Адже, сьогодні, як ніколи раніше в українській історіографії, набуває поширення вивчення повсякденної історії життя та діяльності наших попередників. Людина зі своїми проблемами, уподобаннями, стилем життя, оточенням, ментальністю стає об'єктом всебічного дослідження. Це дозволяє аналізувати будь-які процеси через взаємостосунки пересічних громадян, адаптації у природне середовище, формальні та неформальні зв'язки, стан задоволення всезростаючих інтересів та потреб у буденному житті. Триває процес зміни парадигми вивчення історії.

Суспільна значимість вивчення історії повсякдення все більше зростає, оскільки вивчення історії лише через суспільно-політичні катаклізми: революції, повстання, війни відходить у минуле, є рудиментом формацийного вивчення історичних процесів. Адже, інколи за подіями глобального масштабу, людині, як безпосередній учасниці цих доленосних подій, відводиться мізерна увага, вона залишається недослідженою зі своїми життєвими трагедіями, змінами буденності, трансформації у життєвому просторі.

Водночас, дослідження родинних зв'язків, біографії персонажів, їх побуту, традицій, переконань, вірувань неможливе без глибокого опрацювання історичного тла тієї чи іншої епохи, впливів державницьких структур, окремих персоналій, взаємостосунків між впливовими особами, окремими формуваннями. Тобто ми бачимо тісний зв'язок між глобальною історією та історією повсякдення.

„Пам'ятки“ А. Хшанцевського є прекрасним зразком мемуарної літератури, у якому детально висвітлюється життя та діяльності відомих та маловідомих представників польської шляхти на південно-східних теренах давньої Речі Посполитої саме через їх повсякденне життя.

Як відомо, період останньої чверти XVIII та початок XIX ст. для східних кресів Польщі наповнений знаковими

подіями, зокрема трьома поділами країни, Барською та Тарговецькою конфедераціями, польським повстанням під проводом Тадеуша Костюшка, козацькими повстаннями в Україні.

Саме ці події досить ґрунтовно висвітлені в польській та українській історіографії. Однак питання про те, як жили у цей час пересічні громадяни, як вели себе представники польської шляхти, як змінювався стиль життя, політичні орієнтації у цей далеко не простий час для нас залишається практично недослідженими.

Ось тому кожна робота, мемуари, нотатки, епістолярні джерела є неоціненними для фахівців-істориків, краєзнавців, всіх тих, хто цікавиться минулого свого народу. Зразком такого твору і є „Пам'ятки“ А. Хшанцевського, що дає нам змогу оцінити його як особливо цінне джерело вивчення повсякдення населення цього досить складного періоду історії Речі Посполитої та українських земель.

Ця праця для всіх нас є ще й тому надзвичайно цінною, що, по-перше, що її автор А. Хшанцевський був безпосереднім учасником тих подій, добре знав у дворах головних дієвих осіб – представників польської шляхти, які відгравали вирішальну роль не лише на цій території, а й у цілому у Речі Посполитій.

Незважаючи на своє досить скромне становище при дворах вельмож, як свідчать сучасники, А. Хшанцевський був людиною неабиякої грамотності, освіченою, начитаною, як засвідчує автор передмови Єжи Пеховський, „явно відрізнявся від своїх співтоваришів на такому ж, або вищому щаблі урядницьких сходів“.

Про високу освіченість і ерудицію автора „Пам'яток“ свідчить, зокрема, його оцінка творчості відомого польського поета Дзими Бонча Тимошевського, коли він високо поціновує його поеми „Рільництво“, „Ягеллоніду“, „Шлюб у розлученні“.

Обізнаність А. Хшанцевського у справах тогочасної польської знаті на українських землях високо поціновували відомі польські інтелігенти, його сучасники Міхал Грабовський, Костянтин Свідзинський, Герман Головінський, який особливо настійливо рекомендував А. Хшанцевському написати „Пам'ятки“, створив для цього відповідні умови, постійно слідкував за ходом написання твору.

У маєтку Г. Головінського у селі Стеблів, нині Черкаської області, були написані головні розділи „Пам'яток“.

У „Пам'ятках“ висвітлено події, які склалися на території південно-східної частини Речі Посполитої, а це землі Східного Поділля: Уманщини, Звенигородщини, Брацлавщини, Тульчина та його околиць. Нині це землі Черкаської, Вінницької, Кіровоградської областей. Тому з глибоким зацікавленням читаємо спомини автора про Умань, Тульчин, Чорну Кам'янку, Березівку, Юрпіль, Маньківку, Роги, Звенигородку, Буки, Кристинопіль, Побійну, Свердловкове, Стеблів, Канів, Пеніжкове. Це є цінним джерелом для більш глибокого дослідження історії цих міст і сіл.

Варто зазначити високу оцінку сучасних польських дослідників твору А. Хшанцевського. Мова йде про вже згаданого Є. Пеховського – відомого сучасного польського письменника, публіциста, перекладача, передмову якого із глибокою аналізою твору, з описом постаті автора, його життєвого шляху вміщено у запропонованому виданні. Вона вдало доповнює, коментує на основі глибокої аналізи історичних подій працю А. Хшанцевського. Безумовно, що до її оцінки долучаться і вітчизняні дослідники, вона стане ще одним вагомим джерелом для істориків та краєзнавців.

У „Пам'ятках“ чи не найбільше уваги приділено постаті Фелікса Станіслава Щенсного Потоцького та його родині. Це цілком зрозуміло, адже автор був свідком найголовніших подій життя цієї родини, знав особисто всі сторони діяльності непересічної постаті її глави.

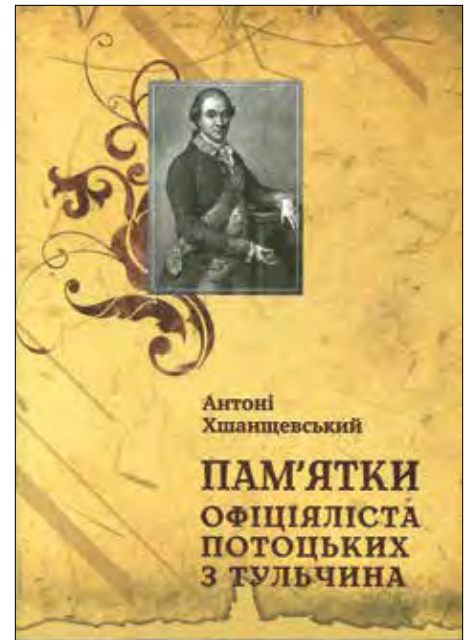
В Україні останнім часом з'явилося ряд досліджень присвячених родині Потоцьких, особливо його дружині Софії Віт-Потоцькій. Знаменита уманська „Софіївка“ – результат діянь цієї родини і сотень будівничих чарує і у наш час відвідувачів своєю природною та рукотворною красою. Водночас її історія оповита різноманітними мітами, які межують із плітками.

„Пам'ятки“ А. Хшанцевського дають нам найповніший портрет Ф. Потоцького, оскільки написані його сучасником, наближеним до двору магната. У творі дається характеристика цієї непересічної особистості, його господарської, військової, політичної діяльності, чимало уваги приділено приватному життю. Приведено чимало маловідомих біографічних фактів. Зокрема, про спробу самогубства Ф. Потоцького, його наміри емігрувати до США, зв'язки його другої дружини Жозефіни з графом Велігорським тощо.

Особливий інтерес викликає опис життя і діяльності С. Віт-Потоцької, якій автор „Пам'яток“ приділяє значну увагу. Знову ж таки, використання цих даних дає змогу значно об'єктивніше оцінювати її особистість, що послужить добре не лише історикам, а й літераторам, які дуже часто або рішуче ідеалізують, або рішуче засуджують цю досить непересічну особистість.

Цікавими є життєписи дітей, родичів, близького оточення. У коло відомих сучасників графа віднесено і будівничого та доглядача паркового комплексу в Умані Людвіга Метцеля якому автор дає влучну характеристику, називаючи його „чоловіком суворой справедливості“.

Автор „Пам'яток“ наводить цікаві дані про стан господарювання селян: „Дивні то були часи з огляду на різку зміну цін на сільські продукти. В урожайний рік Україна не мала жодної заморської торгівлі, збіжжя впало до незвичайної дешевизни. Так в 1782 році, коли мої батьки переїхали з Волині на Уманщину, за корець жита платили один польський злотий. Коли ж уся ця велика волость не мала більше як 10 фільварків, а посорських понад кільканадцять, під-

дані не були залучені до праці і більше займалися годівлею худоби, розведенням плодівих садів і пасічництвом, а невеликі посіви збіжжя мали лише для власної потреби або врожай пропивали, звідси сталося, що за кожним злим врожаєм збіжжя знову зросло до незвичайної ціни. У 1787 році з причини московських замовлень за корець жита платили по 30 злотих“.

Час про який оповідає автор „Пам'яток“ – це період скликання та прийняття відповідних вердиктів знакових конфедерацій Барської та Тарговицької (Торговицької), які відіграли визначальну роль в історії Речі Посполитої. Однак вони мали визначальне значення і для українського люду. Перша з них призвела до вибуху селянсько-козацького повстання відомого як „Коліївщина“, а друга до розпаду польської держави і об'єднання України.

Коли про Барську конфедерацію в наукових колах України маємо досить чимало досліджень, то за Тарговецьку конфедерацію досить обмежена історіографія. На нашу думку, „Пам'ятки“ певним чином заповнюють цю лаку, особливо про роль одного із її керівників Станіслава Щенсного Потоцького та його соратників, про роль у цьому процесі московської держави. Принагідно зазначити, що головні дієві особи, місце проведення Тарговецької конфедерації (село Торговиця, нині Ново-Архангельського району, Кіровоградської області) тісно пов'язані із нашим краєм – сучасною Уманщиною, Східним Поділлям.

Можна зауважити, що А. Хшанцевський у своїх описах хвилює певною схематичністю, надмірністю побутових деталей біографій персонажів. Водночас у його „Пам'ятках“ ми знаходимо цікаві деталі побуту, звичаїв, зовнішнього вигляду польської шляхти. Так у описі портрету Антоні Злотницького читаємо: „Носив короткий до колін кунтуш, голову до гори піднесено, спереду до маківки по-черкеському виголену з зачесаною назад чуприною при тому з вусами балабанськими, що надавало його кремезній постаті юнацького вигляду“. Чи не нагадає його портрет український козацький стрій?

Вартими на увагу є описи в „Пам'ятках“ подій так званої „Уманської різни“, яка далеко неоднозначно оцінюється істориками як польськими так і українськими. Аналогічними є опо-

(Закінчення на стор. 19)

ПОДОРОЖІ

Онуфріївський парк в стані занепаду

Світлана Орел

ОНУФРІЇВКА, Кіровоградська область. – Незабаром Онуфріївський парк відзначатиме своє 200-річчя. Його заснував Михайло Толстой, полковник артилерії, голова Товариства сільського господарства півдня Росії, який мав велику молочну ферму, кінний завод, вирощував тонкорунних овець, увів сівозміну. Він запросив німецьких та чеських майстрів для розбудови парку, який став взірцем садово-паркової архітектури. Процес цей тривав 50 років. Останньою реконструкцією у 1876 році керував дендролог Іван Базилевич.

Парк мав 160 гектарів землі, половину якої займали ставки. Тут було висаджено майже 200 видів дерев і кущів, звезених з усього світу (зараз їх залишилось менше 50). Були розсадники, фруктовий сад, луки, пасовища, де паслися вівці, теплиці і оранжерея, де вирощували екзотичні фрукти і квіти, каскад штучних озер з насипаним островом і ажурними місточками, будиночок для лебедів,

розарії, човнова станція, літній танцювальний майданчик, винний льох, альтанки, вольєри для павичів, так звана біла їдальня, сам маєток Толстих і деякі господарські приміщення.

М. Толстой, який прожив майже 90 років, взимку мешкав із сім'єю в Одесі, а влітку в Онуфріївці. 28-річним юнаком він закохався у майже удвічі молодшу просту селянку Олену Смирнову. Всупереч традиціям, одружився з нею і в щасливому шлюбі прожив до смерті. Їхній син Михайло у 1903 році заснував Одеську станцію швидкої допомоги (другу в Російській імперії) і 16 років утримував її за власний рахунок. Мабуть, найбільшим його благодійним проектом стала Одеська міська публічна бібліотека, почесним попечителем якої він був 22 роки, подарував бібліотеці кілька десятків тисяч книг і журналів.

У квітні 1919 року більшовики виселили його з власної оселі (від 1934 року там Будинок учених) і він, уже хворий, змушений був емігрува-

Старовинна брама – вхід до парку.

ти. Помер через кілька років у Женеві.

У Онуфріївці, у приміщенні колишньої земської школи, зведеної на гроші Толстих, і досі навчаються діти. А зведена ними у селі Павлиші цього ж маєтку школа взагалі знаменитість – тут з вересня 1939 по червень 1941 року працював учителем видатний педагог Василь Сухомлинський. Приміщення земської лікарні у цьому селі використовували за призначенням аж до 1987 року.

У приміщенні колишнього земства – історичний музей Онуфріївщини. Храм Іоанна Предтечі, звісно, був закритий у часи комуністичного режиму, але повністю не знищений. Його передали спортивному товари-

ству „Колос“. У парку з минулих часів вцілів лише головний вхід, Біла їдальня та руїни деяких господарських приміщень. Парк зменшився майже утричі і сьогодні займає 63 гектари, так само більш як утричі зменшилася площа ставків. Гребля і водоспади руйнуються, вода цвіте. Рідкісні породи дерев і кущів на три чверті знищені, парк заростає дикими хащами, деякі дерева струхлявіли і падали, їх ніхто не прибирає. Зате почали вирізати ще живі дерева.

Парк потребує не те що реставрації, а реанімації! І тут, очевидно, своє слово має сказати держава. Та й місцева громада дивує байдужістю до колишньої перлини паркового мистецтва.

Біла їдальня потребує негайного ремонту. (Фото: Онуфріївський історичний музей)

Україну безпідставно...

(Закінчення зі стор. 2)

для боротьби з їх проявами. Це було також визнано впливовими міжнародними та неурядовими організаціями, а також Міністерством у справах діаспори Ізраїля. Така оцінка збігається з даними єврейської громади України і національних правозахисних неурядових організацій.

Збереження історичної пам'яті про трагедію Голокосту в Україні, відновлення історичної справедливості, у тому числі щодо тих, хто боровся за незалежність України і чия пам'ять на догоду своїм інтересам зганьбила пропагандистська машина СРСР, і надалі залишатимуться важливими напрямками державної політики України.

МЗС наголосило, що цивілізовані нації мають виходити з принципу вшанування усіх загиблих, а дискусії у цій сфері мають точитися на рівні істориків і експертів, а не політиків.

Голова групи Верховної Ради з міжпарламентських зв'язків з Польщею Микола Княжицький 3 січня заявив, що посли Ізраїля й Польщі в Україні допустили неправдиві твердження у своїй заяві стосовно діячів УНР і ОУН.

„Європейська правда“, МЗС України

Друкарня
COMPUTOPRINT Corp.
 Established 1972
 Clifton, New Jersey
виконує друкарські роботи:

- книжки (в твердій і м'якій оправі)
- журнали (з експедицією, або без)
- канцелярські друки
- весільні запрошення (в укр. і англ. мовах)

Ваші замовлення виконуємо сумлінно, скоро і на час та з 40-літнім досвідом!
973-574-8800
Fax: 973-574-8887
 e-mail: computopr@aol.com

А R K A

Вишиванки, хустки, нитки, тканина до вишивання, рушники, коралі, пояси, кераміка, різьба

89 East 2nd St., New York, NY 10009
Tel.: 212-473-3550

Наукове Товариство ім. Шевченка в Америці

запрошує на Симпозіум,

присвячений творчості видатного українського письменника члена-засновника Нью-Йоркської Групи

Юрія Тарнавського

У симпозіумі братимуть участь:

Проф. Григорій Грабович,
Василь Махно та Марія Шувалова

У суботу, 1 лютого 2020 року,
о 5-ій годині по пол.

в будинку НТШ
 63 Fourth Ave (між 9-ою і 10-ою вулицями)
 New York, NY 10003

ПОДІЇ В УКРАЇНІ

Виставка розповіла про Аллу Горську

Георгій Лук'янчук

КИЇВ. – 25 грудня 2019 року в Музеї шістдесятництва завершилася виставка „Алла Горська. Спалах перед світанком“ до 90-річчя з дня народження видатної художниці і громадської діячки. Виставка, що діяла від 23 листопада 2019 року, розповіла про творче життя однієї з найяскравіших особистостей українського спротиву радянській тоталітарній системі.

А. Горська разом з Іваном Світличним, Василем Симоненком, Іваном Дзубою, Лесем Танюком, Євгеном Сверстюком, Василем Стусом та багатьма іншими створила київський Клуб творчої молоді „Сучасник“, розслідувала поховання жертв масових розстрілів українських громадян у Биківні, читала і поширювала „самвидав“, писала листи протесту проти арештів української інтелігенції, листувалася з політв'язнями і допомагала їхнім родинам.

Вона створила низку цікавих творів, розробляла ескізи костюмів і декорацій для вистав Молодого експериментального театру, разом з чоловіком Віктором Зарецьким працювала в творчому колективі художників-монументалістів над мозаїками у Донецьку, Маріуполі, Красно-

На виставці „Алла Горська. Спалах перед світанком“. (Фото: Георгій Лук'янчук)

доні і Києві. Її вбили 28 листопада 1970 року і обставини смерті досі оповиті таємницею.

На виставці були показані світлинки з родинного альбому Зарецьких, художні твори і меморіальні речі А. Горської з фондової колекції Музею шістдесятництва, а також надані внучкою художниці Оленою Зарецькою та галереєю „Дукат“.

Фільм прийшов з Холодного Яру

Світлана Орел

КРОПИВНИЦЬКИЙ. – У міському кінотеатрі „Портал“ в грудні 2019 року розпочали показ фільму „Чорний ворон“, який режисер Тарас Ткаченко створив за історичним романом Василя Шкляра „Залишенець або Чорний ворон“.

Фільмування кінострічки тривало у Холодному Яру та інших місцях нашого краю, де відбулися події Української революції. У мене збереглася світлина 2010 року, зроблена під час щорічного походу до Холодного Яру, ініційованого історичним клубом „Холодний Яр“ та його головою Романом Ковалем. Якраз тоді вже гриміла слава роману і саме у тих місцях громада оголосила збір фондів на його екранізацію. Але реально це стало можливим лише тоді, коли

до співфінансування долучилася держава, а за фільмування взялася група „1+1 медія“. І ось фільм вийшов на екрани України.

Безперечно, молодий актор Тарас Цимбалюк ролею отамана Чорного ворона ввійде в історію української кінематографії.

Події, що розгортаються у фільмі тривали у наших краях. Отаман Лаврін Завгородний – з моєї рідної Новомиргородщини, сьогодні там на його честь встановлений пам'ятний знак.

Фільм оцінюють по-різному: від щирого захоплення до нищівної критики. Деякі рецензенти вважають, що художня манера, використана режисером, вкрай архаїчна, але вона передає глибинні імпульси тодішньої дійсності і українського ціннісного сприйняття світу.

Відкрили меморіальну дошку Євгенові Чикаленкові

Учасники відкриття пам'ятної дошки Євгенові Чикаленкові. (Фото: Георгій Лук'янчук)

Георгій Лук'янчук

КИЇВ. – 3 нагоди дня народження видатного українського мецената-будівничого Євгена Чикаленка 21 грудня 2019 року громадськість столиці відкрила перший пам'ятний знак на честь видатного українця – пам'ятну дошку на будинку на вулиці Рейтарській, де свого часу розміщувалась редакція земської газети, в якій Є. Чикаленко публікував для українських селян просвітницькі статті з агрономії.

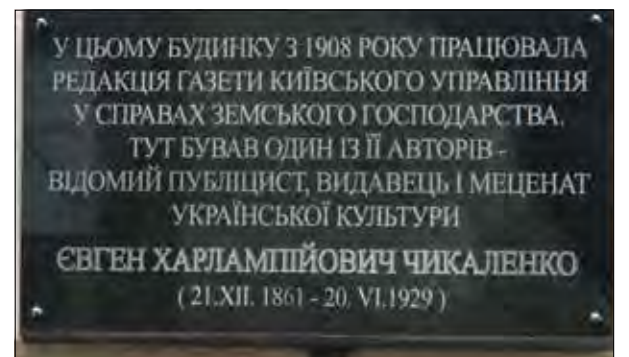
На відкритті пам'ятної дошки авторства Сергія Юрченка, гроші на виготовлення якої, до речі, зібрали саме мешканці двох будинків на вулиці Рейтарській, були присутні та виступили відомі науковці та краєзнавці ініціатор відкриття багаторічна очільниця Київської обласної організації Українського товариства охорони пам'яток історії і культури Наталія Булаєвська, професор Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, голова Київської обласної організації Національної спілки краєзнавців України Григорій Савченко, голова Просвітницького центру національного відродження ім. Є. Чикаленка

Юрій Гнаткевич та інші.

Хор ім. Леопольда Ященка виконав „Молитву за Україну“, „Червону калину“ та Національний гімн України. Присутні ознайомилися з книгами Є. Чикаленка „Щоденники“ і „Спогади“, які випустило у восьми томах видавництво „Темпора“.

Просвітницький центр національного відродження ім. Є. Чикаленка бореться за можливість поставити у Києві достойний пам'ятник Є. Чикаленкові. Але київська влада чинить опір.

На прохання Українського інституту археографії і джерелознавства ім. Михайла Грушевського до порядку денного засідання міської комісії з найменувань включено питання про перейменування площі Валерія Чкалова на честь Є. Чикаленка.

Пам'ятна дошка на честь Євгена Чикаленка на будинку на вулиці Рейтарській.

Театр прийшов на виставку

Олександр Костирко

ЧЕРКАСИ. – 17 грудня 2019 року в Музеї „Кобзаря“ відкрилась незвичайна виставка Сергія та Наталі Ридванецьких, головного художника і сценографа Черкаського академічного музично-драматичного театру ім. Тараса Шевченка і його дружини – художника з костюмів у цьому ж театрі. Свою виставку подружжя привезло зі Львова, де вона експонувалась в Галерії сценографії.

Представлені театральні костюми від художнього ескізу до готового виробу, а також макети сцени, світлинки з різних спектаклів. На жаль, частина костюмів пропала при

Відкриття виставки Сергія та Наталі Ридванецьких. (Фото: Олександр Костирко)

недавній пожежі театру.

Для С. Ридванецького театральна творчість почалася 1998 року в Львівському обласному музично-драматичному театрі ім. Юрія Дрогобича, для Н. Ридванецької – 1995

року в черкаському театрі. Першою спільною виставою „Порвалася нитка“ для подружжя художників став Дрогобицький театр.

Обоє закінчили Інститут прикладного і декоративного мистецтва у

Львові (тепер це Львівська національна академія мистецтв), де і познайомилися.

Загалом подружжя художників поставили понад 90 вистав у 17 театрах України.

Президент і прем'єр...

(Закінчення зі стор. 1)

Ображений такою підступністю анонімів прем'єр 17 січня написав заяву про свою відставку на ім'я Голови Верховної Ради, але передав її президентові.

„Останнім часом щодо уряду точиться велика кількість інформаційних атак і маніпуляцій. Мета цих атак і маніпуляцій – посіяти розбрат усередині команди, створити уявлення, що нібито хтось не поважає президента. Це – неправда. Наша сильна позиція полягає в тому, що ми – одна команда, і нею і хочемо залишатися. Тому уряд України продовжує працювати в штатному режимі до того моменту, поки президент не прийме рішення, хто на якій позиції у великій команді може працювати. Це – політичне рішення, якого ми очікуємо від лідера нашої політичної сили“, – заявив О. Гончарук, виступаючи у Верховній Раді.

Президент Володимир Зеленський категорично зажадав від правоохоронних органів за два тижні встановити причетних до запису розмов урядовців. І Служба безпеки України (СБУ) не забарилася: справу було порушено майже миттєво.

Чим далі, тим стає очевиднішим: у відставці О. Гончарука та переформуванні уряду зацікавлені впливові і не слабкі групи, одразу вони не від-

ступлять. І що покаже те саме розслідування СБУ через відведені на нього два тижні – це та ще інтрига.

Втім, коментуючи скандал по гарячих слідах, багато аналітиків зійшлися на думці, що подібні недолугі інтриги лише зміцнюють позиції Прем'єра О. Гончарука. Мовляв, розкрутка „акції“ і вимоги через депутатів, близьких до олігарха Ігоря Коломойського, про вотум недовіри молодому прем'єрові, зробили неминучим підтримку української влади всіма міжнародними структурами.

Так і сталося. У відповідь на скандал в Міжнародному Валютному Фонді назвали політику уряду і Нацбанку розсудливою, заявивши, що вона сприяла зміцненню економіки України.

„У нас – і особисто у мене – дуже хороші робочі відносини з урядом, з окремими міністрами. І в якому б напрямку не розвивалися політичні події, співпраця з урядом України буде тривати і надалі“, – сказав Посол Євросоюзу в Україні Матті Маасікас.

Цього разу, як бачимо, ситуація виглядає дещо інакше. Хоча природа скандалу, що призвів до прем'єрської заяви, та ж сама – закулісні інтриги. Тільки тепер, схоже, вони плетуться довкола неугодного уряду, який своїми рішеннями заважає конкретним бізнес-інтересам.

* * *

17 січня Президент В. Зеленський

вирішив дати шанс Прем'єр-міністрові О. Гончарукові та його урядові. Про це він заявив на зустрічі з прем'єром.

В. Зеленський сказав, що розглянув звернення очільника уряду про його відставку. „Зараз не той час, щоб розхитувати державу економічно й політично“, – сказав В. Зеленський. Він зажадав переглянути платні міністрів, керівників відомств та державних компаній з урахуванням ситуації в країні.

„Заробітні плати повинні бути нормальними, такими, на які можна нормально жити, й повинні відповідати статусу посадовців, – сказав В. Зеленський. З міністрами, які не погодяться працювати за запропоновану урядом платню, доведеться прощатися“.

Він також запропонував провести кадрові зміни в уряді й замінити тих чи інших керівників міністерств, згідно з їхніми професійними даними.

Прем'єр подякував президентові за довіру та погодився із запропонованими змінами. Він пообіцяв до 4

лютого підготувати проміжний звіт про діяльність Кабміну та представити його у Верховній Раді.

За законом питання про відставку голови уряду в Україні має вирішувати не президент, а Верховна Рада. О. Гончарука призначили на посаду в серпні 2019 року. До того, як очолити уряд, був заступником голови Офісу Президента В. Зеленського.

BBC

* * *

18 січня Уряд оприлюднив інформацію про заробітну плату членів Кабінету міністрів України. Так, середня платня Прем'єр-міністра О. Гончарука в 2019 році становила 60.479 тис. грн. на місяць. Значно більше отримали Міністер внутрішніх справ Арсен Аваков – 100 тис. грн., Міністер розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства Тимофій Милованов – 83.9 тис. грн., Міністер розвитку громад та територій Альона Бабак – 84.318 тис. грн., Міністер юстиції України Денис Малюська – 75.7 тис. грн.

„Урядовий портал“

Книга послугує...

(Закінчення зі стор. 16)

віді про повстання Т. Костюшка. До речі, автор досить нейтрально висвітлює ці питання, що дає змогу об'єктивно підходити до їх оцінки.

Наш час ознаменований процесом зближення українського і польського народів. Коли Україна визначила своїм вектором цивілізаційного руху – шлях до Європейського Союзу, Польща послідовно підтримує такий курс української держави. На зміну протистоянню, особливо в історичній площині, з'являються все більше прихильників пошуку позитивних подій тисячолітньої історії добросусідства. Цей шлях є непростим і наповненим проявами взаємних претензій та звинувачень. Однак ми бачимо, що врешті решт перемагає здоровий глузд і все більше звучить тема взаєморозуміння, взаємного прощення.

Тому звернення до першоджерел, до спогадів про вікопомні події, які є знаковими як для українського так і для польського народів, є справою благородною і такою, що слугує об'єктивній, справедливій оцінці нашої спільної історії.

„Пам'ятки“ А. Хшанцевського у перекладі з польської мови Л. Хмельковського і є таким твором, який достойно послугує глибокому вивченню історії українського та польського народів.

* * *

Книгу можна придбати у видавництві: „Свічадо“, Львів, а/с 808, вул. Винниченка, 22, 79008 Ukraine. Інтернет-магазин: 380-96-207-8858, 380-93-898-7565. Електронна пошта: post@svichado.com.

Анатолій Чабан – доктор історичних наук, професор Черкаського національного університету ім. Богдана Хмельницького.

У Черкасах відбувся...

(Закінчення зі стор. 5)

осіб“, – зазначив О. Андрій зі Львівщини. „Я пам'ятаю перший фестиваль і кожен наступний фестиваль, який ми організовували. Ми мали багато поважних гостей за цей період – [Владу] Любомира Гузара, Патріарха УГКЦ Святослава. Сьогодні ми вдруге зустрічаємо наших гостей зі Львівщини, і це дуже приємно“, – сказав І. Волошин.

Наступного дня фестиваль продовжили на вулицях міста, де зібрались

учні шкіл, творчі колективи, працівники установ, щоб пройти парадом колядників та заспівати різдвяних пісень.

Учасники паради з різдвяними зірками, вбрані в українські хустки та святкові українські костюми пройшли від Палацу культури „Дружба народів“ до Соборної площі, де відбулося спільне виконання колядки „Добрий вечір тобі“ та виступи гостей з Львівщини.

Далі на сцені біля головної ялинки виступали творчі колективи та вітали зі святами.

KULINSKI MEMORIALS

809 SOUTH MAIN STREET • MANVILLE, NJ 08835

TEL. 908-722-3130

FAX 908-253-0027

TOLL FREE 800-458-5467

kulinskimemorials@msn.com

- Служить українській громаді понад 60 років
- Понад 40 колорів граніту до вибору
- Гравюри на замовлення
- Консультації вдома за домовленням
- Обслуговує клієнтів у трьох штатах (NJ, NY, PA)
- 5 хвилин від С. Бавнд-Бруку, Н, Дж.

MONUMENTS

Oblast Memorials Co.

PO Box 746, Chester, NY 10918

Tel : 845-469-4247

Custom Designed Quality Monuments

Serving NY/NJ/CT Cemeteries

e-mail: oblastmemorialsco@gmail.com

web site: www.oblastmemorials.com

BILIBGUAL HOME APPOINTMENTS

LYTWYN & LYTWYN

UKRAINIAN FUNERAL DIRECTORS

Theodore M. Lytwyn, Manager
NJ Lic. No. 3212

AIR CONDITIONED ROOMS

Обслуга ЩИРА і СЕРДЕЧНА

Our services are available

anywhere in New Jersey.

Також займаємося похоронами на цвинтарі в С. Бавнд Бруку і перенесенням тлінних останків з різних країн світу.

UNION FUNERAL HOME

1600 Stuyvesant Ave (corner of Stanley Terr.)

UNION, NJ 07083

908-964-4222 • 973-375-5555

www.unionfuneralhome.com

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Займається похоронами в **BRONX, BROOKLYN, NEW YORK** і околицях

ДАНИЛО БУЗЕТА – директор
Родина **ДМИТРИК**

Peter Jarema Funeral Home, Inc.

129 EAST 7th STREET

NEW YORK, N. Y. 10009

(212) 674-2568

VARSHAVSKY MONUMENTS

862-812-7086

E-mail: VarshavskyMonuments@gmail.com

ПАМ'ЯТНИКИ

МАВЗОЛЕЇ

Великий вибір граніту

Індивідуальний дизайн

Гравірування на граніті

Керамічні фотографії на пам'ятники

Замовлення, виготовлення і встановлення в штатах NJ/NY/PA

ОТРИМАЙТЕ ПІДТВЕРДЖЕННЯ СЬОГОДНІ!

It's the Season

ДЛЯ

ОТРИМАННЯ КРЕДИТУ НА МАШИНУ!

НИЗЬКИЙ ВІДСОТОК

1.99% APR*

ДО 48 МІСЯЦІВ

100%
фінансування
для
кваліфікованих
позичальників

 Like us on
Facebook

* APR = Annual Percentage Rate. This is not a guarantee of credit. An application and approval is required. All loan rates are based upon member's credit worthiness at time of application and the term of the loan. Your rate may be higher and rates are subject to change without notice. Used vehicle loans are based on the age of the vehicle and term of the loan. Visit us at www.sumafcu.org or call the credit union for current rates.

** 100% Financing applies to credit scores of 660 or higher. Financing does not include sales tax, tags, destination charges, etc. Call the credit union for more information.

SUMAFCU NMLS# 527694

НАШІ ФІЛІЇ ЗРУЧНО РОЗТАШОВАНІ ДЛЯ ВАШИХ ПОСЛУГ

Main Office

125 Corporate Blvd.
Yonkers, NY 10701
Phone: 914-220-4900, Option 0
Fax: 914-220-4090

Yonkers Branch

Ukrainian Youth Center
301 Palisade Ave.
Yonkers, NY 10703
Phone: 914-220-4900, Option 7
Fax: 914-965-1936

Spring Valley Branch

Ukrainian Hall
16 Twin Ave.
Spring Valley, NY 10977
Phone: 845-356-0087
Fax: 845-356-5335

Stamford Branch

Ukrainian Research Center
39 Clovelly Rd.
Stamford, CT 06902
Phone: 203-969-0498
Fax: 203-316-8246

New Haven Branch

Ukrainian Heritage Center
555 George St.
New Haven, CT 06511
Phone: 203-785-8805
Fax: 203-785-8677

ПОДАЙТЕ АПЛІКАЦІЇ У ФІЛІЯХ SUMA FCU АБО ОНЛАЙН WWW.SUMAFCU.ORG